

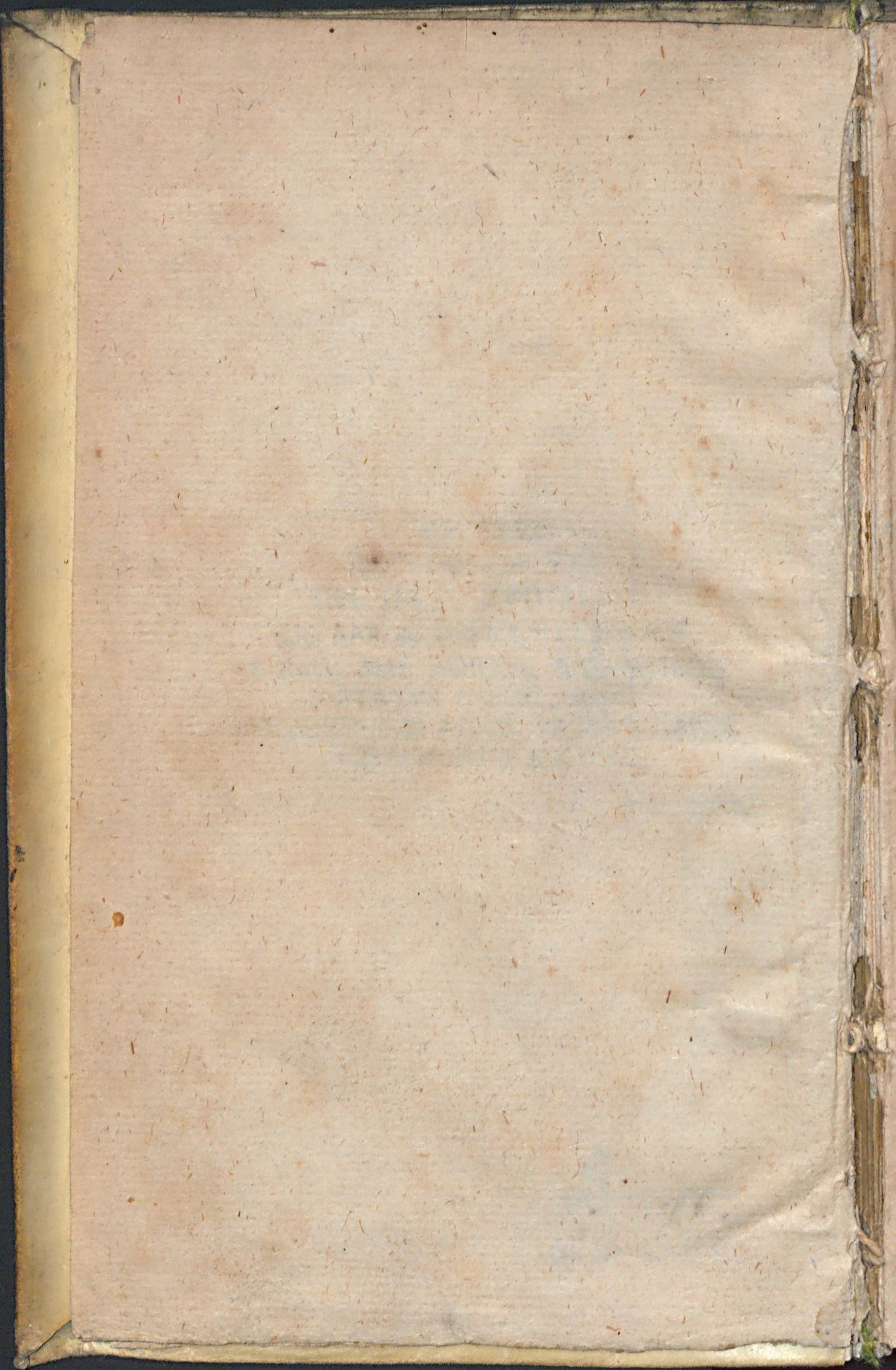
EX LIBRIS
ILLVSTRISSIMI VIRI,
DN. DAN. LVDOLPHI,
LIB. BAR. de DANCKELMANN,
S. REG. MAI. BORVSS. CONSILIARII
STATVS INTIMI, cetera,
BIBLIOTHECÆ ACAD. FRIDERICIANÆ
TESTAMENTO RELICTIS.

*B. 91
Ab. 206.*

6
IMPERATORIS
IVSTINIANI
DEFENSIO

Aduersus
ALEMANNVM.

A V T O R E
THOMA RIVIO, J. C.
Regis in Anglia Aduocato.

Ait Prætor : Ne quid infamandi causa fiat:
si quis fecerit, animaduertam: ff. de Iniur:
& famos. libello.

FRANCOFVRTI
Apud Ioannem Beyerum.

M. DC. XXVIII.

*Reuerendissimo in Christo patri, Cle-
mentissimo Domino,*

G E O R G I O
A R C H I E P I S C O P O
C A N T V A R I E N S I , T O -
tius Angliæ Primate & Me-
tropolitano.

REVERENDISSIME in
Christo pater, Cle-
mentissime, mihi que
plurimum colende, & semper
obseruande Domine, præclare,
vt omnia, apud Platonem So-
crates illud nos monet, vt dili-
genter caueamus, quoties virum
aliquem vel laudaturi, vel vitupe-
raturi simus, ne aberremus; Hoc
igitur prudentissimi viri consiliū,
ego cum hanc Iustiniani Impera-
toris

A 2 toris

toris defensionem aduersus Ale-
mannum ad ornarem, diligenter
animo versabam. Occurrebat,
quamuis summus vir esset Iusti-
nianus, nihil tamē humano cor-
de esse obscurius: viri boni offi-
cium, angustis finibus contineri:
difficile esse, in priuatæ vitæ ra-
tione fines illos non transgredi:
quanto magis in regno? id verò
cum mei ipsius causa sedulò fa-
ciebam, tum multò magis, ne
rem Paternitatis vestræ patrocini-
o indignam aliquando tentasse
existimarer. Iustinianum igitur
per omnes vitæ partes diligentis-
simè quæsiui: quid pace, quid
bello, quid in Republica, quid
in Ecclesia, quid in foro, quid in
mensa, quid in ipso cubiculo, de-
nique siue otium, siue negotiū,
ageret, omnia attentissima ani-
mi cura perlustraui. Video autem
eum

eum non solum Imperij, verum
etiam probitatis laudibus insi-
gnem, nec Regiis magis quam
priuatis & domesticis virtutibus
conspicuum, vitam transegisse.
Multa autem sunt, ob quæ hæc
nostra Iustiniani defensio, sub
tuo, Clementissime Domine, pa-
trocinio prodire cupiat: primum,
quòd te studiorum meorum be-
nignissimum semper fautorem
reperi; deinde, vt quemadmodũ
conuitiator ille, Ludouisium,
Romanæ sedis Cardinalem, ha-
bet, ita Iustiniani defensor, Pater-
nitatem vestram, summæ in hac
nostra, & Ecclesia & Republica
auctoritatis virum, patronum
habeat. Denique quod res ipsa
historiam tangit. Quis enim in
illo genere te peritior? quis versa-
tior? quis ad illa studia natura
comparatior? quanta enim in te

memoria ? quanta animi vis,
mentisq; comprehensio? ipsi de-
nique tui, in iudiciis, in consiliis,
in congressibus sermones, quid
aliud sunt, quam rerum, ex omni
vetustate repetitarum frequens
& apta commemoratio? Itaque
si tuum iudicium sustinuerit, a-
liorum sententiam non erit cur
postea magnopere reformidet.
Deitas Paternitatem vestram, ad
Ecclesiæ decus, tutelam & com-
modum, diutissime incolumem
conseruet.

Clementissimæ Dominationis Vestræ,

semper observantissimus servus,

THOM. RIVIVS.

ARGV.

ARGUMENTVM.

ERat olim Iustinianus Romanorum Imperator, vir inter paucos memorabilis. Is inter alios, quendam, nomine Procopium, professione Rhetorem, per omnes ciuiliū bonorum gradus, ad Urbis denique Praefecturam euexerat, quorum iste beneficiorum memor, famosum libellum clanculum composuit, in quo sanctissimum Imperatorem, munificentissimum Dominum & patronum suum, infandis conuiciis & maledictis onerat. Hunc autem libellum, vix auditu prius cognitum ante paucos annos reperit Bibliothecæ Romanæ Administer, N. Alemannus: repertum ex Græco Latinum fecit; Græce simul & Latinè compositum, typis tradere festinauit: Id more fuit, quod licet ipse conuictorum, contumeliarum, & sordium parum, aduersus Iustinianum continere videbatur. Itaque noua que-

dam probra, de suo adiecit, & conuitia
conuitiis cumulando, multos Procopios in
vno Alemanno inesse demonstravit: Cau-
sam si requiris, illam reddit, quod Iusti-
nianus Theologiae studiis nimis sedulo
vacabat, & Dei gloriam, supra quam
secularem Principem decebat, legibus fe-
rendis procurabat. Quoniam vero stud
Alemanni institutum non ad huius Im-
peratoris infamiam magis quam ad o-
mnium regum & Principum iniuriam
pertinere videbatur, ideo Thomas Ruvius,
Regis in Anglia Aduocatus, has Iusti-
niani, aduersus Alemannum, vindicias
instituit: Lectorem precatus, vt tam-
pium & necessarium scribentis
studium, equi bonique
consulat.

IMP.

IMP. IVSTINIA-
NI DEFENSIO AD-
VERSUS ALE-
mannum.

DVO ERANT, post Augustum
Caesarem, clarissima Romani Im-
perii lumina, Constantinus &
Iustinianus: alter belli, alter pa-
cis, vterque pietatis, & Christia-
nae religionis studiis posteritati commendatus:
Itaque, ut par in utroque virtus enituit, ita
similis vtrumque fortuna est consequuta: vix
dum enim defunctos, illum Zozimus, hunc
Procopius auctores, si ingenium, si doctrinam, si
reliquam dignitatem spectas, non contemnen-
di, omniconvitiarum caeno obruerunt, eosque
prosecutos esse vecordia, libidinis, auaritia,
sanguinis, euersi denique Romani Imperij, reos,
libellis editis, peregerunt: adeo quidem, ut si
quis Christianus, hos cum fide legendos esse
putet, pudeat eum illos Religionis suae, non di-
cam patronos, sed socios aliquando habuisse.
Quod non ideo à me dictum existimari velim,
quasi noui quidpiam, aut miri hac in re accidis-

2

se putem: quid enim in se mirandum habet, si homines à Christianæ Religionis studio alieni, idolorum hostes & subuersores, odio, ira, inuidia prosequantur? Illud vero mihi non mirum, sed portanti simile videtur, cum nemo unquã Christianus repertus sit, qui Constantini famã ledere sustinuit post undecim iam seculorum cursum, inuentum esse quempiam, qui ex Iustiniani infamia crescendi spem arripere non dubitaret, idq; in ea potissimum urbe esse factum, quæ aut nulla planè iam dudum fuisset, aut Arrianorum sceleri subiugata, nisi huius, huius, inquam, Iustiniani virtute, fide, opibus, vigiliis, & fœlicitate, Gothorum manibus erepta Christianæ Religionis Dominis fuisset restituta. Etenim non ita pridem accidit, ut quidam nomine N. Alemannus, dum pro officij sui ratione, depuluerisandis bibliothecæ Vaticanæ libris operam nauaret, in veterem quendam codicem incideret, cum fanda, infanda, aduersus Iustiniani clarissimi Imperatoris, famam continere comperisset, cœpit eum statim adumare ut suum; vestiuit, ornauit, ex hirsuto & squalido, comptum, nitidum, & planè formosum reddidit; deniq; tanquam puerum ideum, Cardinali Ludouiso, commendauit: nec contentus libellum æternis tenebris damnandum in lucem protulisse, eundem nouis insuper & abominandis infamiæ notis cumulauit.

Nec

Nec tamen ego ille, qui nulla causa, nulla
 Iustiniani culpa, hoc contigisse putem; Quid-
 quid id est, aliquid certe oportet vel officij olim
 prætermiserit, vel piaculi admiserit, cuius ea
 fuit atrocitas & magnitudo, ut veterum eius
 in Romanam & urbem, & Ecclesiam merito-
 rum omnium non solum gloriam, verum etiam
 gratiam obliteraret. Non enim, ut opinor,
 Alemannus Romanæ Ecclesie quod de se pro-
 fitetur, filius, nullis iniuriis laceffitus, hanc tam
 probrosam calumniandi prouinciam sponte sua
 suscepisset, non se tam infami actioni subscri-
 ptorem ultroneum præbuisset, non legum pa-
 rentem, religionis asylum, Romani nominis &
 Imperij vindicem, non deniq; virum, tot iam
 seculis pietatis, prudentiæ, iustitiæ laudibus in-
 signem, vel ipse fere in morem, mortuum lace-
 rasset, vel alii, ad eius infamiam incumbenti,
 operam præstitisset. Itaque te, eruditissime
 Alemanne, vehementer hoc loco rogandum
 censeo, ut huius tui tam acerbi in Iustinianum
 odii, & fæderis cum Procopio aduersus eum so-
 ciati, causam edere ne graueris: Quod, cum
 à te vehementer contendo, tum eo animo fa-
 cio, ut si iustam, si legitimam, si probabilem
 huius tui instituti rationem exposueris arcum
 porrigā, nec contra te quicquam in hac causa,
 ultra mouendum esse statuam: faciam vero,
 inquit, quod rogas: Nam Iustiniani Impera-
 toris,

toris, qui libri Procopiani Anecdoton est argumentum, in sacerdotalem ordinem, in summos sacrorum Antistites, in rem ecclesie publicam, in hunc ferme diem, mirati sumus effusam licentiam: Nouam quidem rem, & plane incredibilem narras, Alemanne: sed tibi soli hac ita videri dicis an & aliis? inquit, nam Cardinalis Baronius, cum huius Imperatoris res in Annales referret, vehementer etiam atque etiam hunc Procopii librū expetiuit: quod inde compertum fore putaret, Iustiniani mores, qui fuerant, quod ingenium, quæ prudentia, quæ denique pietas, cum non bonam de illo opinionem mouere videretur, illa eius in Ecclesiasticos licentia, quam in pium, probumq; principem cadere minime posse, & summus ille vir affirmabat & boni omnes intelligunt; Enimvero, ô Alemanne cum factum illud tuum antea non probarem, tum hanc quam reddis consilii tui rationem, longe auersandam esse puto. Ideò, inquis, hanc Procopij historiam, in hominum notitiam perferri volui, ne Iustinianus Imperator, vir bonus aliquando fuisse videretur. At erat pius & probus existimari qui sacerdotum flagitia suppliciorum acerbitate castigauit; at fecit, potestate fretus; non est potestas hæc, sed effusa licentia appellanda, verū ante te, nemo dixit, imo, ante me idem
iudi-

iudicavit Baronius Cardinalis: *hac autem omnia, quò spectent, quid velint, quam vim habeant, quis non videt? Aut quis hoc non intelligit, illud hac Alemanni actione quæri, ut ne reges & principes in sacerdotum flagitiis coercendis, Iustiniani auctoritate amplius se defendere & tueri audeat: Qualis enim fuerat Iustiniani vita, qui mores: quod ingenium ex arcana Procopii historia nunc apparet? proinde aut illius exemplum amplecti desinant, aut sibi cum eo, turpissimarum criminationum infamiam subeundam esse non ignorent. Itaque me rem & Principibus Christianis non ingratis & bonis omnibus iucundam facturum spero, si præclarissimi Imperatoris nomen ab horum utriusque conuitiis vindicauero; Nec istud agens, vereor, ne quis Alemannum, suam illam operam, Iurisconsultis præsertim illis, qui arcana literarum monumenta non pertractarint, offensuram esse prædixisse cauilletur. Ego enim, cum me ex eo numero esse profiteor, tum hoc à Christiano homine in Christianissimi Imperatoris famam, cum communis religionis dedecore consilium in itum esse, non moleste solum me, sed etiam peracerbe ferre non dissimulo: quamuis autem non illud mihi arrogem, ut me arcana literarum monumenta pertractasse dicam, tamen non tantum mihi derogatur, ut me in antiquitatis studiis aliquando versaturum.*

tum fuisse negem: Nam si in illo genere satis profecissem, facile ego non solum huius Imperatoris famam, defensurum me esse pollicerer, verum etiam Alemannum ipsum, quamuis multas historias legerit, earum tamen vim sensumque & rationem omnium mortalium minimè tenere demonstrarem. Nunc autem quid nostra penuria, cum causæ bonitate coniuncta, aduersus Vaticanam opulentiam possit, sanctissimæ Trinitatis confisi subsidio breuiter experiemur.

Verum quæres tu fortasse hoc in loco, Alemanne, quid in te reprehendam, cur tibi potius quam Procopio litem intendam? an denique eos omnes, qui veterum libros in lucem nunc edunt, si quod in istis peccatum reperiatur, in ius trahendos esse censeam? equidem non existimo: sed quæ sint tamen ea res, quas in te reprehendas esse putè, paucis exponam: primùm enim Iustiniani, veluti parentis, si quæ eius pudenda in oculos tuos incurrissent, ea tibi silentij velo contegenda erant, non cum risu populo communicanda: Deinde, si vetus ista pietas te non delectat, attamen liberum cuius de Accusatore & Reo iudicium reliquisses, non Procopio testimonium tam licenter in omni causa commodasses, non herentem sæpe traxisses, non laudasses, non in fide illi concilianda, tam enixè laborasses: non denique Imperatorem sub acerbissimi hostis mu-

stis mucrone iacentem, tuis insuper vulneribus conficere studuisses: ne dum quæ ille fama constare græce dixit, tu versione tua, pro compertis & certis posuisses: ferunt, inquit Procopius, mulieres quædam seruorum suorum libidinibus parere coactas: male dici putas, ferunt: sit certum crimen, mulieres repugnantes coactæ sunt, inquis; Itaque quæ Procopij lis propria fuit, tua ut sit, male rem agendo effecisti. Huc accedit quod Procopium præsentem non habemus, cum igitur tibi eadem de Iustiniano videntur, quæ Procopio, tu pro eo simul & pro te respondeas velim, hoc enim & Socrati olim apud Platonem in causa non dissimili placuisse video.

Sed antequam ad hæc descendam, pauca à te sciscitari volo; & primum illud, quantâ licentiâ fretus, Procopij Anecdota arcanam historiam interpreteris? nec ego tuam in uoculis interpretandis peritiam in dubium reuoco: video enim te Græcis iuxta & Latinis literis esse eruditissimum; sed cum nec Procopius ipse, nec veterum quisquam huic tam infami libello, Historiæ titulum inscripserit, cur tu primus illum hoc nomine honestandum esse censuisti? aut quid habet illa conuitorum satyra, quod prudens quisquam historiæ simile esse dicat? sed fuerit sane historia; cur eam arcanam nominasti?

nasti

*nasti & etenim, Arcana Imperij, arcana
 misteriorum, arcanos etiam animi sensus, me
 legisse memini: furta vero, homicidia, scelera
 occulta multi, arcana, nemo unquam appella-
 uit, imò, inquis, Sic modo velim accipias
 Anecdota, siue Anecdotos historiã, quã
 scilicet, in abditissimo loco Procopius
 recondidit. Vtinam vero Alemanne, cum
 auctoritate non possis, saltem ratione te defen-
 disses. Hæc autem quàm absurda? sic modo ve-
 lim, inquis, accipias? at inquam non accipiam:
 Non ego anecdota omnia, historiam omnem
 quæ lucem fugiat, arcanam interpretabor;
 Non enim hoc dicendi ratio, non communis
 loquendi usus, non ars, non disciplina, aut iu-
 bet, aut suadet, aut omnino patitur. At enim
 hanc suam historiam ad tempus in obscuro ma-
 nere voluit: Quid tum? nemò ante Proco-
 pium? post eum nemo, ea scripsit, quæ cum pe-
 riculo suo emanare, quæ se viuo in lucem exire
 noluit? Sed quis tamen tam mente captus, ut
 scripta sua, arcana proinde nominanda esse exi-
 stimaret? Verum demus hæc omnia, siue pru-
 dentia tuæ, Alemanne, siue Vaticanae, in quã
 versaris, auctoritati. Illud quæro quã tu ra-
 tione tantam vim in unius Procopij testimo-
 nio inesse putes, ut illud ad tanti Principis
 infamiam valere oportere censeas? Nam si eius
 aduersus Iustinianum vocem audiendam esse
 credi-*

credimus, cur non Zozimi fidem contra Constantinum sequendam esse dicimus? sit igitur Constantinus stolidus & vecors; sit natura agrestis, & ferox, sit auarus, sit totius vitæ ratione non ferendus, sit infamis illius tributi, quod ex lupanaribus petebatur, non exactor modo, verum etiam author: Crispum filium suum gladio percusserit, Faustam uxorem, fumo suffocauerit. Ista vero duo tam immania facinora, in Helena matris suæ sanctissimæ feminae gratiam perpetraverit, sit illa cædium illarum conscia, socia, conciliatrix. Quod si nemo hætenus tam perditus Christianus repertus fuit, qui Zozimo in causa Constantini fidem habendam esse censuit, quæ, malum, te vesania vexat; Alemanne, ut tu Procopium aduersus Iustinianum bacchantem, tamquam testem locupletem & integrum, oscultandum esse putes? Nisi forte hunc illo meliorem Christianum fuisse existimabimus: & tu quidem Procopium non plane ethnicum & paganum fuisse putas, esto: sed libri ab eo editi diuersis in locis clamant; nec tamen ego ut nulla ei fides tribuatur posulo: tribuatur ei, per me, quantum rabula contra Regem, quantum ethnico contra Christianum tribui æquum sit; quantū tu Alemanne, in causa Religionis Christianæ tribuendum esse censuisti, tantum ego in hac Iustiniani lite, ut ei tribuatur non recuso si

B

unquam

unquam pro Christo secundū tulit testimoniū,
 valeant aduersa eius dicta omnia contra Iusti-
 nianum. Denique, ita ei in rebus leuioribus
 fides nō denegetur, nisi ego eum in grauissimis,
 vel rerum ignorantia, vel partium studio, vel
 obtrectandi libidine, falsa dicere apertissimis
 rationibus euicero.

Nullum est igitur in principe grauius
 crudelitate crimen: hanc autem Procopius
 ille tuus, Alemanne, tantam tamq̄ immanem
 in Iustiniano fuisse scribit, ut non veterum ty-
 rannorum aliquem, non omnes omnium tem-
 porum tyrannos, non ipsam illam quinquagin-
 ta duorum annorum pestem, qua etas illa mi-
 serrime affligebatur, tantam mortalibus stra-
 gem dedisse asserat. Quid igitur rei erat? an
 Constantinopolim incendit? an plebem in foro,
 colonos in agris, senatū in curia immisso milite
 trucidauit? nihil horum, inquires: ubi est igitur
 illa humano generi tā perniciofa seuities? nam,
 ut non horum aliquod, sed simul omnia fecisse
 argueretur, longe tamen ab illius accusationis
 feditate abesse potuit: Quæro igitur, an totis
 triginta & nouem, quibus imperauit, annis,
 ullū seuioris ingenii argumentū dederit? Quid
 ni? inquis; sed imprimis duas illas.

Amantij & Vitalliani cædes. Vix enim
decimus dies abierat ex quo cum potestate fuit,
& Amantium, Eunuchorū aulæ Principem, nō-
 nullis

nullis cum aliis, interfecit, in crimen illum ea
 tantum reducens, quod nescio quam vocem pe-
 tulantius in Ioannem iactasset urbis Antistite:
 Ego vero Alemanne, non is sum qui omnē in-
 genii humani temeritatem sanguine luendam
 esse censeam: sed nec tu, ut opinor, is es, qui o-
 mnem spadonis cadi Amantianæ causam dedis-
 se vociferatur Procopius? Nam si Cappadocem
 vult, septē ille vel octo annos ante mortuus est,
 quam Iustinianus imperare cæpit; si scholasti-
 cum, octo ille & triginta annos, post cædis
 admissa diem, vobis Antistes factus est:
 Imo, inquis, Ioannem ego cognomen-
 to Cappadocem, scholasticum intelli-
 go: præclare ô Alemanne: sed tamen Iu-
 risconsulti, homines scilicet in arcanis histo-
 riarum pertractandis minime curiosi, hanc
 tam egregiam Vaticani hominis peritiam ri-
 dent: Dum tu sic Episcopos tempore diversissi-
 mos nominibus coniungis, & qui bini erant,
 unum fuisse arbitraris. At, inquis, si Io-
 annes illo tempore Episcopus non fuif-
 set, nunquam eum Iustinianus in suis
 constitutionibus œcumenicum salutaf-
 set; Quinimò, ô Alemanne, nec salutabat un-
 quam: sive enim legem septimam de Summa
Trinitate, sive trigesimam quartam de Episco-
pali Audientia in codice intelligis, non illæ ad
Ioannem pertinent, sed ad Epiphanium, quem

Ioanni primo fere Iustini senioris anno, successisse, & ad decimum usque Iustiniani annum perdurasse diximus: Denique ne litem iurgio solvere videamur, synodi olim sub ipso Iustino Constantinopoli celebratae iudicio stetur: in ea patres, ut Patriarcham suum, quid de Marichæis faceret, mussantem confirmarent, sic eum alloquuntur: multi anni Patriarcha: Iustinus viuit, Orthodoxus regnat, ex nunc non times Amantium? mortuus est Amantius, rebellis Trinitati. Itaque, quæ duæ res controuersia huius caput erant, eæ ambæ hæc una synodi illius voce fiunt manifestæ, Amantiū enim non sub Iustiniano, sed sub Iustino, nō ob iurgiū, sed ob hæresim cæsum fuisse liquet. Ecquid vides Alemanne, quam turpiter hic tuus Procopius in ipso suæ contra Iustinianum actionis limine procumbit? sed grauius, ut opinor, eum vrget, à cæde Vitaliani, nefas, illoque, inquit, occiso Amantio, vocatum mittit Vitalianum tyrannū: paulò deinde post dato suscipioni atq; offensionis loco, quod contra fidem datam, eum ac necessarios in aula impie contracidauit.

Bona verba quaeso, Alemanne, ea enim fuit Vitaliani vita, ij mores, tam inexpleta deniq; sanguinis oriendi sitis, ut si eum à Iustiniano non una morte, sed per tormenta sublatū fuisse confi-

confiterer, non multum ego mihi de causa perisse existimarem! Hic enim erat Vitalianus ille, qui Anastasio Imperante, civili suscitato incendio, multas & horrendas cædes in Romano imperio perpetraverat, qui gentes barbaras suis sedibus excitas, ad agrum Constantinop. vastandã induxerat, qui ipsam urbẽ terra marique obsidione cinxerat: obsessamque vicepisset, nisi ea Ptoclum suum, hoc est, geminum Archimedem, illo tempore ciuem intra muros habuisset: Is enim cum specula cadam area, ingentis magnitudinis mare versus è mœnibus suspendisset, radios solares iisdẽ exceptos, in classem Vitaliani tam multiplices immisisse dicitur, ut non aliter quam fulmine correpta subito omnis deflagraret. Itaque, Alemanne, si eum à Iustiniano, qui post Anastasium secundus imperiũ obtinuit, casum fuisse confiterer, quis tam vecors ut cadam illum increparet? Siue enim Deum spectamus, nulla illi gratior victima, quam tam nefarij hominis caput, à nouo Imperatore immolari potuit, siue homines, cui tu quæso ciuium oculos indoluisse putas, quum eius sanguine forum perfusum esse cerneret, cuius scelere suæ urbis & mœnia & maria civili cruore nuper inundasse meminisset.

Verum te non latet, Alemanne, triplicem esse de cæde Vitaliani famam. Euagrius eum, non à Iustiniano, sed ab ipso Iustino, spe præ-

B 3 miorum

miorum ad se perlectum in veterum delictorū
 vindictam sublatū memorat: Zonaras à popu-
 lo Constantinop. per tumultū occisum refert; alij
 eum à Iustino, summo in favore habitū, amplif-
 simisq; ab eo honorib. & diuitiis cumulātū fuis-
 se meminerunt; hominem vero deinde fortuna
 sua stolide vtentem, ipsi Imperatori imperare
 voluisse, & à Iustino, Iustiniano in consiliū ad-
 hibito, oppressum, mox in ipso palatio à satelli-
 ti cōtrucidatum affirmant: horū igiturū trium,
 si ex duobus primis alterutrum verum esse vo-
 lumus, cedes Vitaliani ad Iustinianū nihil per-
 tinet: sin tertiū, hoc tantū, nam vel iure cæsum
 esse oportet, & laudem meretur Iustinianus: vel
 iniuria, & tum mandantis scelus non ministri
 culpa fuit. Sed nondū sistit se Iustiniani crudeli-
 tas; Non enim illi satis, inquit, Romanū Im-
 perium euertisse: ad subiugandam Africam &
 Italiam vires conuertit, vt cum adiectis pro-
 uinciis illas etiam gentes vnum in exitium de-
 turbaret: Quid? tantamne inesse in homine a-
 mentiam, vt rem nullis vnquam laudibus satis
 pro merito celebrandam, clarissimo Imperatori
 crimini vertere non erubesceret. Italiam Iu-
 stinianus, Gothorū, Africam Vandalorū tyran-
 nide ereptas, captis eorum Vitige, & Gilismere
 Regibus, & in triumphū ductis, Romano Impe-
 rio, sua virtute & fælicitate restituit: quod quo-
 niam sine mutuis hinc inde illatis acceptisq; cla-
 dibus

dibus prestari nō potuit, ideo præclarissimū Imperatorē, & ad Romani Imperij restorationem natū, crudelitatis & sanguinis bonus hic noster historicus accusat: nec semel dixisse sat est; ter, quater, diuersis libelli sui partibus, idē repetit: nusquā enim certo orationis cursu fertur, sed ut solent canes rabie correpti, eodē semper redit, & in malū dicendi gyrum voluitur, plane ut eum conscientia stimulis, & vesania sua furis interscribendū vehementissime agitatū fuisse sentias. Ego igitur hanc belluā rationibus cōstringere? ego argumentorū laqueis vincire? ego sine ratione aut modo furentē, verbis reprimere & coercere studebo? nō faciā ō bone: Tu modo hinc disce, quo odio, qua inuidia, quamq; impotente animi libidine & mentis furore percitus ad has res scribēdas processerit Procopius, inde quid de Alemanni huius consilio statuendū sit, facilius assequeris. Neq; vero quæ sequitur, melioris exempli res est: lōga enim oratione in Iustinianū inuehitur, quod suo tempore Venetorū fouisset factionē. Erat nimirū illa ætate populus Romanus in duas diuisa factiones, harum altera Veneta, altera Prasina dicebatur, istud vero malū Constantinopoli ortū, adeo p̄ uniuersum Imperiū, puaserat, ut nulla iam regio, nulla ciuitas, vrbs, vicus, domus fere nulla relinqueretur, q̄ ab illa cōtagione immunis ageret. Hi nō solum alteri in alteros, verum etiam in plebem,

in urbem ipsam, in sacratissima Dei templa, nullo lucis aut tenebrarum discrimine, non rapinis modo, sed etiam stupris, incendiis, caedibus, fœdum in modum grassabantur: saepe verò armis, animisque iunctis, ipsi Imperatori, & Romano Imperio formidabiles imminebāt: Itaque prudentissimus Imperator sagacissimo consilio usus, factiones ne rursus coire possint inter se, conuenisse dicitur ipse Venetos, eius vera uxor Theodora Prasinos muneribus & uerbis ad gratiam comparatis studiose coluit: ita alteros per alteros, incolumi imperio, breui tempore absumpsit. Et erat quidem ita, ut est in prouerbio, Cadmea uictoria erat planè: sed nō minus Iustiniano tunc, quam olim Cadmo necessaria, & reip. corpori salutaris; nam si istud crudelitatis exemplum esse vis, quanto crudeliores summi vestri Pontifices, Alemanne, quos Guelphis olim aduersus Gibelinos, pari quidem studio, sed consilio non æque honesto fauisse legimus.

At enim illo Iustiniani facto, uniuersum suis sedibus est conuulsum Romanum Imperium, omnia passim concussa, locoque dimota, jura, leges ac totius reipub. status susque deque tracta sunt. At inquam, meminisse te oportet, Alemanne, Procopium tuum fuisse Rhetorem: id est, hominem, ipso genere, ut apud Platonem habetur,
lingua

lingua immodicum, pudore vacuum, rerum
 scientia destitutum, & à Socrate omni loco o-
 mni tempore derisum; nam si rem spectes, si re-
 liquam historiae Procopianæ telâ, quam sobrius
 adhuc texuisse videtur, mente repetas, quid
 tam futile? quid tam stolidum? quid tam à ve-
 ritate, quam ista eius oratio, alienum? Dixi
 modo Italiam & Africam, duas potentissimas
 prouincias, & quæ de terrarum orbis Imperio
 dudum inter se decertauerant, illo tempore
 Barbarorum manibus ereptas & Romano im-
 perio fuisse restitutas. Quid Persas nunc refe-
 ram, illa ætate à Romano milite debilitatos?
 Quid Erulos, Hunnos, Antaras, Gepidas,
 Alanos, Zannos, Abyssenos, Blemmias, gentes
 alias innumeras, Iustiniani auspiciis vel edo-
 mitas, vel sponte sua in eius fidem concedentes,
 memorem? Quid hæreticos Romano solo pul-
 sos? Quid templa? portus? pauperum hospitia?
 quid ædificia publica? Quid ciuitates & vrbes,
 eo numero, ea magnificentia, & pulchritudine
 constructas? quid vias locis opportunis stra-
 tas? Quid pontes rapidissimis ubiq; flumini-
 bus iniectos? Quid leges latas? quid iudicia
 constituta? quid infinita Romani Imperij de-
 cora, & illorum temporum ornamenta dicam?
 hæc in tam præclara, tam diuina munera Im-
 perij suis sedibus conuulsi? hæc reipub. concus-
 sa, suoque loco dimota, & susque deque tracta

argumenta tibi videntur? Aut te nondum Alemanne, præclara huius provincie suscepta pœnitet? sed erat, tamen, inquis crudelis & sanguinarius Iustinianus. Quid igitur si ea clementiæ & mansuetudinis eius exempla nunc profero, quibus, maiora, magisque expressa, in nullo unquam principe reperta proferri possint? nihil ego de iis quos modo dixi, Vitige & Gilismere Regibus, hic dicam, quibus, si eo fuisset ingenio Iustinianus, cuius fuit olim C. Marius cum Jugurtham cepisset, gulam laqueo confregisset: verum vivere passus est atque ita vivere, ut eos fortuna pristina cum privata commutata non multum pœniteret. Erat vero in illa aula vir quidam nobilis cognomento Cappadox; non is, quem modo urbis Antistitem fuisse dixi, sed prætoriorum per Orientem Præfectus; & patriciorum, dignitate, opibus, gratia, potentissimus. Hunc igitur Iustinianus consilij adversus salutem suam initiis damnatum non occidit, sed primum monasterio, deinde carceri mancipavit. Possem & de Artabane dicere, viro militia claro, & apud milites gratioso: Veruntamen & illum Maiestatis conuictum, gladio ferire noluit; sed carceri primum inclusum, paulo post non solum liberavit, verum etiam fortune pristina restituit, eiusque deinceps, in rebus dubiis, opera uti non dubitavit. Quid ego de Martino, viro acri, & Orientis Præfecto loquar? quem Iustinianus

atro-

atrocissimi criminis in Gubasem Lazorum Regem commissi conscius, antea vita verecundia, cingulo quā vita priuare maluit. Belisarium ducē nō occidit, nec erat fortasse cur occideret. Qualem, Deus bone, virū? quo consilio? quanta animi fortitudine? & quanquā scio non solere eo nomine laudari milites, non verebor tamē dicere, quanta vita continentia prae ditiū? nullam, praeter Anthoninam suam, mulierem nosse, ex captiuis nullam unquā in conspectum suum venire passus esse memoratur. Itaq; non ego Iustinianum, ut clementem laudo, quod innocentem non occiderit, sed sanguinariū fuisse nego. Bis eum imperii affectati accusatum, bis in ius vocatum ferunt, nec tamen morti traditum: non enim Iustiniano placuit noua ista sapientia, qua claros, & in rep. potentes viros, vel in capitis discrimen nunquam vocandos, vel si vocentur, semper damnandos esse putāt: Enimvero neminē, se principe iudicio non obnoxiiū, neminē insonem in iudicio repertum, alieni timoris pœnam sustinere voluit. Quid? q̄ omnia istiusmodi pericula, (qua erat sui fiducia) tanquam infra se posita & animo suo minora semper contemnebat. Itaq; cum septimo imperii sui anno Hipatium & Pompeium atrocissima seditionis principes, & tyrannidis inuasa reos oppressisset, eorū liberos, nō solū pro more à maiorib. accepto, nō occidit, verū et paternis statim heredi-

hereditatibus donauit. Quamquã qua de Belisario modo dixi, ea ex quorundã medijs temporis historicorum sententia dixi: mihienim ex antiquissimis autoribus rem consideranti satis liquet, eum perpetuo honorum cursu, & eodem gloria tenore ad extremũ vita spatium peruenisse: Refert enim Agathias Smyrneus, qui illis ipsis temporibus scripsit, ultimo ferẽ Justiniani anno, Hunnos, Istro transmissos, ad centesimum ab urbe lapidem concedisse: inde excursionem factã, ipsis mœnibus & portis paucorem intulisse. Itaq; aduersus eos, quamuis exacta iam ætate, & annis confectus, mittitur Belisarius. Qui commisso ad Melantidem prælio, memorabilem inde victoriam de Barbaris reportauit: Neque vero unquam lux Belisario affulsit gloriosior, alijs enim prælijs aucti, illo vno Romani Imperij à se conseruati decus tulit: Itaque ad urbem reuersus, effusa omni multitudine, tanto populi studio acceptus est, quanto nemo unquam: ac ne ipse quidem tum cum reges olim captiuos & vinctos traheret. Et vero idem, quam dixi Agathias, cum emulorum inuidia & obtreçtatione, haud quam pro merito dignam ab Imperatore gratiam retulisse narrat: verum de crimine, de iudicio, de bonis, vel in vita vel post mortem confiscatis, fabulose.

Sed redeo ad Procopium, cuius ego primos
impetus

impetus non solum irritos, verum etiam im-
 pios esse demonstraui. Itaq; non erat crudelis
 Iustinianus: at erat fortasse omnium ante se
 Imperatorum stolidissimus. Erat, inquit, mi-
 rē stolidus & lento quam simillimus asi-
 no, capistro facile trahendus. O prudentem
 Procopium, ô sapientem Alemannum, quibus
 magnus ille & celebratissimi nominis Impe-
 rator, tam stolidus, & Asino, hoc est, inter pecu-
 des maxime pecudi similis fuisse existimatur:
 multa dudum Alemanne, commemorauit ab
 illo viro summo studio elaborata, quæ Roma-
 ni Imperij suis sedibus non conuulsi argumen-
 ta esse dixi: possem hoc in loco querere, num il-
 la eadem tibi hominis sua mente emoti, & sto-
 lidi signa esse videantur. Nam si Iustinianus à
 mortuis reuocatus, non Iuris Ciuilis corpus à
 se compositum, & in quo humani ingenii ca-
 ptum excessisse videtur, sed templa, basilicas,
 vias publicas, portus, mœnia, aquarum du-
 ctus, & alia ædificia à se extructa, magnitudi-
 ne immensa, arte stupenda, pulchritudine mi-
 randa, numero infinita tibi ostenderet, & à te
 quereret nunquid illa opera hominis stolidi &
 asini capistro trahendi similis esse viderentur,
 quid diceres? an eum sententia tua à stultitiæ
 opinione non liberares, aude dicere. Sed ta-
 men ista fortuna & felicitatis potius quã ani-
 mi & ingenii eius fuisse contendes: & merito

quidem fortasse contenderes, nisi ipse Procopius, in illis, quos de aedificiis Iustiniani scripsit, libris aliter se rem habere docuisset. Etenim in illorum primo ita scripsit. Regias Iustinianus alibi instauravit, quarum magnificentiam cum artificij subtilitate, & magnitudinem cum decore coniunctam, ego satis eloqui non possum, dixisse sufficiat, Regia esse opera, à Iustiniano perfecta, presente, & artificium dirigente, nihil non perlustrante, & pecuniis non parcente. Itaque vides Alemanne, in illo viro rerum affluentiam cum animi virtute fuisse coniunctam, eumque ad illa tam præclara opera, non solum pecuniam, verum etiam operam, artem, mentem adhibuisse. M. Cicero, in eo libro quem de senectute conscripsit, M. Catonem de Cyro Medorum Rege, ex Xenophonte sic narrantem facit. Cyrus Minor Persarum Rex cum Lyfander Lacedæmonius ad eum venisset Sardis, & cæteris in rebus comis erga Lyfandrum fuit, & ei quendam cõseptum agrum, diligenter consitum, ostendit: cum autem admiraretur Lyfander & proceritatem arborum, & directos in quincuncem ordines & suavitatem, quæ efflaretur è floribus, tum dixit, mirari se, non modo diligentiam, verum etiã solertiam eius, quisquis fuit, à quo essent illa di-

illa dimensa & descripta, & ei Cyrus respondit, atqui ego sum omnia ista dimensus, mei sunt ordines, mea descriptio, multæ etiam istarum arborum mea manu sunt factæ. Quorsum, inquires, ista de Cyro? eo Alemanne, ut intelligas, reges & principes in huiusmodi operibus solertiæ laudem interdum non aspernari. Itaque si Cyrus, Rex præstans ingenio atque imperii gloria, laudes suas in agricultura studio, tam libenter non solum audiebat, verum etiam prædicabat, quanto magis Iustinianus de se suoque ingenio, in rebus ad tectonicam, (in qua humani ingenii vis & sagacitas maxime spectari solet) pertinentibus gloriari possit? nisi forte cui maius & præstantius videtur, hortorum quam templorum spatia metiri, arborum quam edificiorum ordines dirigere, agrum sepibus, quam urbem mœnibus & vallo claudere. Verum hæc, qualiacunque sint, ad Architectum potius, quam ad Imperatorem pertinent: certè: sed tamen Cyrus ille, cum ea, quæ modo de se fateretur, non verebatur ne Lysandro, summæ virtutis & prudentiæ viro, hortulanus quam Rex melior videretur; Ita enim profecto eiusmodi sunt, ut si absint, nemo ea in principe requiratur, sin adsint, reliquas virtutes utiliores sæpè, semper ornatiores reddant.

Quid verò eius in rebus apto & ingenioso
emblem.

emblemate significandis solertiam loquar? Imperatoribus & regibus iam inde ab antiquis temporibus solenne fuit, & nunc est, quoties vel marmorei stant, vel in tabulis pinguntur, in manu leua gestamen, globum, cum cruce de super infixam, ferre: ista vero quasi tessera significant, cruce Christi orbem terrarum esse subditum, se vero ob fidem in ea, mundi dominos esse factos; huius igitur inuenti quem tu auctorem fuisse putas? si nescis Alemanne, Iustinianus fuit: ut refert author saepius à te laudatus Suidas. Cum igitur inuenta eius talia essent, ut omnes deinceps Imperatores & reges eorum sensum & ingenium sibi sequendum esse duxerint, eum tu Alemanne, a sino similem esse dicere non erubescis.

Sed nimis ego aduersus Procopium difficilis & durus. Non enim, inquis, ille Iustinianum constante iam, sed confecta demum aetate a sino similem esse dixit. Verum vide quae so Alemanne, vide inquam & considera, ista tua Procopii, siue defensio, siue excusatio qualis sit; primum enim falsa, deinde & improba est & stulta: Iustinianus triginta & nouem imperabat annos. Anecdota vero illa quoto imperii anno conscripta? tricesimo secundo; ut in ipso Anecdotorum volumine continetur: Iam vides, non de confecta aetate sensisse, cum septem annis scripta sunt, antequam imperator mor-

tuis

tuus esset, & quo tempore in maximis & gra-
 uissimis imperij rebus summa cum laude ver-
 saretur, sed fuerit vera: quid improbius? quid
 stultius cogitari potuit, quam virum sola sene-
 ctute debilitatum & inutiliorem redditum,
 asino similem fuisse, dicere? Ideo enim principi-
 bus, ideo parentibus? propinquis? amicis? ideo
 bonis omnibus longam vitam, & multos an-
 nos precamur; ut cum eo peruenerint, asinos
 appellemus? ipse Iustinianus quid? ideo gerun-
 tocomia, hoc est senibus fouendis hospitia, tan-
 ta cura, tanto suo sumptu comparabat, ut es-
 sent, ubi asinos in senectute pasceret? Non
 possumus, Alemanne, omnes esse, qua-
 les Hieronymum Syracusarum tyrannum,
 aut Deiotarum Mauritanie olim regem,
 aut denique Agesilaum Spartanum fuisse le-
 gimus; qui octuagesimum etatis annum præ-
 tergressi omnia vitæ munera exequiebantur ut
 iuuenes: itaque paucos reges accepimus ad pro-
 fundam senectutem, sine graui regnorum suo-
 rum incommodo peruenisse. Etenim cum
 etate, gratia, fama, res, animi vis, & memoria,
 sine quibus regendi autoritas non retinetur,
 senescere & deflorere solent. Nihil ego hic de
 Dauide & Salomone regibus, qui viridi, con-
 stante, & prouecta etate res cum incredibili
 virtute, sapientia, felicitate gesserunt. Verun-
 tamen senibus iam factis, erat in altero quod
 C requi-

requireres, in altero etiam quod reprehēderes.
 Ad recentiora venio: Ludouicus Gallorum Rex
 & Imperator, Caroli Magni filius, cognomento
 Pius, multos annos, non solum ut cognomento
 eius dignum erat, verum etiam fortiter impe-
 rij res administrabat: attamen quum vigor
 ille animi cum corporis viribus consenuisset,
 primum filiis suis, deinde & Curia Romana in
prædam cessit, ad quam Pontificis Romani
creandi ius, quod à patre acceperat, cum in-
comparabili totius orbis Christiani damno
transtulit. Quid ego de Edoardo nostro, eius
 nominis tertio loquar? quas res ille terra ma-
 rique, quo consilio, quàm perpetuo gloriæ cur-
 su, quanto humani generis favore, & plausu
 gessit? quantis ille cladibus Galliam quam-
 quam viris & opibus tum maximè abundan-
tem, afflixit? Duos ille eodem tempore, alte-
 rum Gallorum, alterum Scothorum reges capti-
 uos habuit. Imperium verò Romanum consen-
tientibus Germania studiis ad se delatum, vel
 gloriæ satietate respuit, vel animi moderatione
 recusauit. Sed tamen cum iam ad ultimã sene-
 ctutis metam appropinquaret, plus apud eum
 vnius mulierculæ blanditiæ valuerunt, quàm
 aut fama eius pristina aut præsens regni fortu-
 na postulabat. Et tamen nullus horum ad eam,
 quam profusdam dixi, senectutē peruenit: In-
 stinianus verò ad ultimam ferè humanæ vitæ
 metam

metam penetravit: sunt enim qui illi nonaginta & amplius annos tribuunt: & tamen domi forisq; ita se & Imperij res consilio & auctoritate tuebatur, ut prater ipsum nemo eum senem factum esse senserit. Finge tamen eum tot annorum curis & vigiliis, tanquam ex longo itinere fatigatum, vel in Imperij negotiis tardius incedere, vel in aliis vite officiis claudicare cepisse, quisquamne prater Procopium & eius sectarium Alemannum tam aduersus naturam ingratus, & improbus, ut non eum ad pueros potius, quam ad asinos relinere diceret? aut senectutem eius per se onerosam, tam graui insuper conuitio premen- dam fuisse existimaret? Ait enim erat statua cui- dam Domitiani similis. odiosa comparatio: sed tamen multos, Alemanne, inter se similes natu- ra finxit, quos disciplina ad studia plane diuer- sa efformauit. Demus igitur eum illi scelerum portento totius corporis habitu fuisse similem, quid hoc ad rem? quid ad animi sensum? Quid ad ingenium? quid ad Iustinianum pertinet? nam si veram Iustiniani imaginem videre vis, non tu corporis illius speciem (qua tamen plena decoris & Regiae maiestatis fuisse dicitur) sed Iuris Ci- uilis corpus inspice: ibi omnes Veneres & amo- res, ibi formam Imperio dignam, ibi verum Iustinianum & incredibilem animi eius pulchri- tudinem aspicias. Itaq; stultus magis an improbus fuerit Procopius plane nescio: eo vno tamen non

*imprudens, quod hæc tam stolidæ commenta
 sua, quam diu vixit, inedita manere voluit.
 Nam si viuus edidisset, mihi crede, Alemanne,
 quantacunque erat impudentia, nunquam ille,
 non dico iram & odium, sed ne ora quidem &
 oculos hominum sustinisset: & tamen quæ ha-
 tenus à me refutata sunt conuitia, si cum iis,
 quæ sequuntur, conferantur, nihil sunt: dica-
 cem, subdolum, dissimulatorem, ira oc-
 cultum, mentis tegendæ artificem, non
 ex animi dolore, sed ex re lachrimare
 solitum, quolibet mancipio mendacio-
 rem, inconstantem amicis, inimicis inex-
 orabilem, auri & sanguinis sitientissimū,
 contentionum rerumque nouarum stu-
 diosissimū, ad scelera facilem, ad optima
 nullis suasionibus tractabilē, in commit-
 tendis perpetrandisque facinoribus a-
 cerrimum, honesti vero vel nomen ei in-
 suaue fuisse narrat. His, inquit, atque a-
 liis plurimis laborauit vitiis, quæ à singu-
 lis hominibus accepta in illius coniecisse
 animum natura visa est. Recte Pindarus,
 verba inuidi cibum potumque esse dixit.
 Nihil est enim inuidiā, dum cohibetur & se-
 det, macilentius aut languidius: luxuriat ea-
 dem & pinguescit, cum verbis se commouere
 & licentiū efferre cœperit. Istud verò vitium
 cum in omni hominum genere illiberale sit &
 turpe*

turpe, tum in historiarum scriptore longè tur-
 pissimum est & maximè auersandum. Itaque
 Iustus Lipsius Paulum Iouium tantùm non ex
 historicorum albo deleri iussit, quòd Lauren-
 tium Medicen in sua historia, tanquam apud
 iudices, parricidij reum egerit. Noster vero iste
 Iustinianum, non unius criminis, sed omnium,
 quæ vellingua humana enumerari vel mente
 cogitari possint, scelerum & turpitudinum non
 apud iudices accusat, sed tanquam ipse iudex
 esset, damnat: Quid igitur tibi, Alemanne,
 in mentem venit, ut tu scurram istum & ra-
 bulam, conuitiis & maledictis, tanquam genio
 suo, indulgentem, omnibus ingenij tui viribus
 non tuendum modo, verùm etiam ornandum
 esse existimares? Quanquã existis multa sunt,
 quæ vel in laude posita, Iustinianum magnum
 virum, & ad Imperium natum fuisse osten-
 dant. Erat, inquit, ira occultus, & mentis
 tegendæ artifex. Et verò, inquam, ista eius-
 modi in Principe sunt, ut qui aliter institutus
 ad remp. tractandam accedit, is & se & remp.
 breui perditurus esse videatur. Etenim can-
 dorem & apertum animi sinum in amicitis, in
 contractibus, in reliquis vitæ communis offi-
 ciis versari volo: in publicis verò consiliis, silen-
 tium & occultum animi sensum adhiberi par
 est. Omnes enim Principis animum, sensusq;
 & cogitationes, non solum ex verbis, verum

etiam ex vultu & oculis specularantur. Itaque cum is in tot tantisque quasi insidiis versetur, utrum tu eum nudo pectore incedere, an silentio & dolo tanquam thorace tectum & munitum esse vis. Non enim si dolum ei tribueris, tu eum statim malum esse existimaueris: est enim & bonus: quoties nempe ad salutem reip. salua fide, adhibetur. Improbo & potenti civi irascitur Princeps? non iram, cum suo & reip. periculo statim effundet; sed in tempus vindicta opportunum continebit. Nam si noxias interdum feras & volucres, vel cantibus, vel personis, vel aliis fraudibus, in retia & casses trahimus, quanto magis hoc aduersus perniciosum ciuem, ad exitium reipub. tendentem, faciemus? Politicorum, inquires, hac est sententia: metuebam herclé ne Theologorum diceres, quotus enim quisque eorum est, qui hanc mentis & consilij celandi artem in Principe damnandam; audacius dicam, qui non laudandam esse censuit? Verum erat ad lachrimandum facilis. Vetus dictum est, humanum esse humanis casib. ingemiscere. Alexander Dario à se victo; Æmilius Perseo Macedonum Regi à se capto; Scipio Carthagini à se deleta; Caesar deniq; Pompeij capiti à se oppresso, illachrimasse dicitur. Itaq; si Iustinianus tot Regibus à se captis, tot ciuitatibus in seruitutem redactis, tot gentibus diuerso Marte superatis, aliquan-

aliquando illachrimauit, quis tam ab omni humanitate alienus, ut illas lachrymas vituperet? sed esto: lachrymæ mulierum propriae sunt: in viris suspicione non carent. Quid ergo, Alemanne, de Clemente Octauo, Pontifice quondam Romano, lachrymabundo illo sene, fiet? Multa quidem erant in illo viro Pontifice non indigna: sed tamen inter aliam Romanæ aulae supellectilem, lachrymas ad voluntatem fluentes habuisse dicitur: Illud vnum mirari libet, quo tandem Helicone potus Iustinianus, qui modò asino, capistro trahendo, similis esse dicebatur, sic nunc repente versutus, dicax, subdolos, in rebus gerendis acer & impiger, mentis occultandæ, simulandiq; & dissimulandi artifex, hoc est, ingeniosus planè, & ferè alter Vlysses prodiit. Parumnè tibi, Alemanne, videtur hic tuus Historicus, non delictu aliquo vel iudicio, sed cæco quodam furore, & animi impetu, in clarissimi Imperatoris nomen & famam irruisse?

At enim erat Iustinianus quolibet mancipio mendacior, & fidem cuicunque datam violare solitus. Imò eum fæderum & pactorum, iurisque & fidei obseruantissimum fuisse contendo. Nam si aliter res esset, nunquam tot reges & Principes bello fracti, nunquam tot gentes & populi sua sponte, & ola nominis eius fama & claritudine exciti,

se fortunasque suas eius fidei & tutela commi-
sissent; quorum neminem suae in eum fiducia
unquam pœnituisse legimus.

Verùm erat amicis inconstans, inimicis
inexorabilis. Nihil ego hoc loco, de eius Cle-
mentia dicam: iam dudum enim in offensionibus
remittendis, omnium mortalium facili-
mum fuisse demonstraui. In amicitia vero co-
lenda ea fuit constantia, ut si quem semel ama-
re cœpisset, nunquam ille se ab eius amore sine
gravi eius flagitio dimoueri pateretur. Taceo
hoc loco Bellisarium; de Narsete loquar: qui
pietatis, religionis, munificentiae, misericor-
diae, bellicae denique laudis, & virtutum omniũ
unicum illo tempore in terris exemplar apud
auctores fuisse dicitur. Hunc igitur cùm pari
virtute esse cerneret, pari cum Bellisario in ho-
nore habuit. Quoniam verò ille, nunquam
ab officio transuersum, quod dicitur, unquam
declinavit, ideo nec leuissimam unquam Iusti-
niani amoris mutationem sensit. Quid Salo-
monem Ducem, Bellisarij in Africa successore,
commemorabo? quem ita viuum dilexit, ut
etiam defuncti memoriam toto animo vene-
ratus fuisse perhibeatur. Quid Mundum? qui
non pugnando sed vincendo, & parta demum
ad Salonas de Gothis victoria occubuit: cuius
virtutem & fidem tanti fecit Imperator, ut
eius mortem acerbissimè desleret. Quid Rufi-
num?

num? Hermogenem? Marcellum? quid Pro-
 clum Quaestorem? Quid Iustinum? quid Tri-
 bonianum? quid alios innumerabiles recense-
 bo? quorum nemo unquam alium amicitia Iu-
 stiniani, quam vitæ suæ finem expertus est.
 Quæres fortasse, quem harum rerum authorem
 habeam? Ipsum scilicet Procopium, qui hæc &
 huius generis infinita exempla tum, cum non-
 dum furere cœpisset, literis commendavit.

Verum sceleratissimos quosque ad di-
 gnitates & magistratus semper euexit: ut
 probum quemque esse senserat, ita ut sibi
 minimè idoneum à se ablegabat. O mise-
 ram & infœlicem, si quidem ista vera sunt,
 illo tempore remp. Romanorum. Scitum enim
 est illud Marii Maximi, antiqui scriptoris, di-
 ctum, à Lampridio relatum: meliorem tu-
 tioremque esse rempub. in qua Princeps
 malus est, quàm eam, in qua sunt amici
 Principis mali; siquidem unus malus potest
 à multis bonis corrigi; multi autem mali non
 possunt ab uno, quamuis bono, ad emendatioris
 vitæ rationem reuocari. Sed esto, Iustinianus
 ut quemque pessimum esse vidit, ita illi potissi-
 mum res gerendas commendabat. Quid igitur
 tibi, Alemanne, de Bellisario? quid de Nar-
 sete? quid de cæteris eius, quos modo comme-
 moravi, amicis & administris? quid de Pelagio
 tum Diacono, postea Pontifice Romano? quid

de Epiphazio, & Menna Patriarchis, statuen-
 dum putas? an non omnes fama integra, &
 spectatissime virtutis viri? an non omnes inter
 amicos à Iustiniano habiti, & ab eo summis &
 precipuis honoribus affecti? an non denique
 totius & reipub. & Ecclesie rationes, illorum
 cura, fidei, religioni ab illo commendata? Sed
 nolo ego tuam de alienis virtutibus sententiam
 exquirere: de Procopio tuo quid tandem sen-
 tias scire cupio, quantis ille dignitatibus à Iu-
 stiniano cumulatus? ex Rhetore successor Bel-
 lisario datus: bellis demum confectis in Sena-
 torum numerum cooptatus: inde inter illu-
 stres recensitus: postremò ad urbis præfectu-
 ram, hoc est, ad honoris in Romana Repub. api-
 cem prouectus. Elige igitur utrum vis, Ale-
 manne vel Procopium istum, improbum & ne-
 farium, & sceleribus inquinatissimum fuisse
 concede: vel Iustinianum, alios quam scelestos
 & impios, ad magistratus vocasse confitere.
 Scitè, ut omnia, de atheo quodam festiuissi-
 mus Poëta Martialis: Nullos esse Deos, ina-
 ne cœlum, Affirmat Silius, probatque,
 quòd se Factum dum negat hæc, videt
 beatum. Pari quidem ingenio Procopius. Iu-
 stinianus, inquit, ut quemque ex amicis &
 administris bonum probumque esse senserat,
 ita statim eum à se depellere solebat. Quo ar-
 gumento? ni ita esset, inquit, nunquam il-
 le me

le me hominē gentilem, maledicum, inuidum,
 ingratum, hoc est, omnia, sed maxime men-
 dacem, à primo ferè, ad ultimum Imperij sui
 annum, tanto amore simul & honore fuisse
 prosequutus. Sed quid singulis immoramur?
 Iustiniani nequitiam semel audiamus: erat,
 inquit, adeo improbus, ut omnia humani
 generis vitia in illius animum coniecif-
 se natura videatur. Nunquam ego aliam
 improbo accusatori à Deo immortalimentem
 dari optauerim, quàm ut ipse se suo, quod
 dicitur, ferro, inter accusandum, induat.
 Nam qui sibi credi vult, non cupide, sed inui-
 tus; non ira, sed ratione, non hominis sed
 criminis odio; non vindictæ priuata, sed Rei-
 pub. studio, ad accusandum adductus existi-
 mari debet: denique ita causam instruat o-
 portet, ut multa vel humanitati vel pudori
 condonasse videatur. Hic autem noster, quàm
 furiosus? non contentus hominem accusaf-
 se, naturam, hoc est, Deum ipsum accusat.
 at quo nomine? quod omnia generis huma-
 ni vitia in unius hominis animum coniecit.
 cuius verò illius? nimirum eius, qui rectè iu-
 dicandi artem, qui honestè viuendi discipli-
 nam, qui suum cuique tribuendi normam, qui
 remp. & Ecclesiam regendi modum, qui rerum
 diuinarum humanarumq; scientiā, qui veram
 deniq; Philosophiam, hoc est, rectè & ex officio
 non

*non disputandi, sed viuendi rationē, ad quam
 veteres caligabant, non solum ipse diuina qua-
 dam animi luce clarissimè perspexit, verum
 etiam humano generi sequendam diligentis-
 simè præscripsit. Scilicet id ipsum est, inquit,
 quod dixi: iudicia constituit, ipse autem
 nunquam causa cognita iudicauit, sed
 audito delatore actutum sententiam tu-
 lit. Hactenus conuitia: nunc tandem crimen
 audio, sed eiusmodi, ut nisi multiplici exemplo-
 rum copia probetur, nullam apud bonos & gra-
 ues viros fidem inuenire debeat. Vnum igitur
 Procopius hominis à Iustiniano indicta causa
 damnati exemplum proferat. Non potest:
 ipse verò Alemannus, quid? tantundem. Quid
 an statuas sine iudicio tollendas curauit: ut sic
 ne unum quidem animantem causa indicta ab
 eo sublatum nominare possint? Dericulus es,
 Alemanne, qui huic tam vel imperito, vel
 improbo accusatori tuam non solum operam &
 studium, verum etiam famam & pudorem
 commodasti. Quid verò, si ego nunc iudicia ab
 eo, nō diligenter magis constituta, quàm reli-
 giosè obseruata? quid si ipsum iudicio sepe ces-
 sisse? quid si reum ira suæ per iudiciis senten-
 tiam eripi aliquando passum esse demonstraue-
 ro? etiamnum leges ab eodem latas & sublatas,
 & iudicia pedibus conculcata fuisse vocifera-
 bere? Gubazem quendam, Lazorum Regem, &
 Roma-*

Romano nomini fidelissimum, duo præcipue in Romano exercitu autoritatis viri, Ioannes & Rusticus, per scelus occiderant. Quid igitur Iustinianus? an criminis delatos, indicta causa, occidi iussit? nihil minus: sed rem iudici cognoscendam delegavit. is criminis compertos capitis damnavit, præcone, ut moris erat, proclamante, & monente, ut inde omnes iustitiam colere, leges reuereri, & à cædibus faciundis abstinere discerent, ut refert Agathias. Quid Eusebium, Cizicenum Episcopum, in tumultu casum commemorabo? nam & causam hanc iudicibus permisit. ii Ioannem Cappadocem, eo loci tunc exulantem, cædis admissæ reum inuentum bonis omnibus priuarunt, & ad panem mendicandum (quod minutuli quidam historici de Bellisario referunt) adegerunt. Infinitus sim, si huiusmodi exemplis referendis immorari vellem, & est hac laus Iustiniano forsitan cum aliis plerisque communis: venio ad illa, quæ Iustiniano peculiaria sunt & ferè propria. Germanus, ordinis Senatorii vir, & Imperatori sanguine coniunctissimus, in læsæ Maiestatis suspicionem venit. Imperator liberum de reo iudicium senatui permisit: Senatus, causa cognita, hominem absoluit: & quamuis Imperator suum aduersus eum præiudicium exposuisset: Iudices tamen se insontem non damnaturos intrepide confirmarunt. Itaque iudicio

iudicio Senatus cessit Imperator: inuitus qui-
 dem, sed tamen cessit: & iuris prerogatiuam,
 suo vel iudicio, vel metu potioerem habuit. Ipsa
 verò illa Procopij in his suis anecdotis, de Theo-
 doto, urbis Praefecto, tam flebilis narratio,
 quid habet argumenti? quem exitum? nisi
 Iustinianum sui animi desideriis legum reue-
 rentiam semper anteposuisse? Theodotus, ur-
 bis Praefectus, potestate fretus, Venetos quos-
 dam in Prasinos grassantes capite punierat.
 At Iustinianus, qui factionem alteram quidem
 per alteram, sed potius Prasinam sublatam vel-
 let, in sui contumeliam factum interpretari,
 indignè ferre: denique aliorum criminum su-
 spectum iudicio obiicere, & mala morte pu-
 nitum cupere. Male factum, in quies: nec
 ego benefactum contendo: sed exitum, quæso,
 attendito. Proclus Quaestor, ut refert Proco-
 pius, audita causa, Theodotum mortem meruisse
 apertè negavit. Praclarè gestum: non enim Im-
 peratoris mentem, non salutem suam, sed legum
 fidem & iustitiam in iudicio spectandam esse
 censuit. Iustinianus verò quid? an Proclo in-
 fensor inde factus? an reum iudicio absolu-
 tum, pro potestate sustulit? Non, inquis? sed
 tamen cum suo statim decreto in exilium eie-
 cit. Nihil mirum: Proclus enim eum mor-
 tem, non exilium meruisse negauerat. Ve-
 rum, sine iudicio. Quid? cum Augustus Naso-
 nem

nem poëtam relegaret, quo quæso Senatus con-
 sulto, quo Plebiscito, quo Centumuirali iudicio
 relegauit? Nullo: sed decreto suo. Ea enim erat
 Caesarum potestas, in quos uniuersa tum Sena-
 tus, tū plebis, hoc est, totius populi Romani ma-
 iestas, & ius, lege Regia, translatum fuit. Quid
 illa tua, Alemanne, de Agapeto, Pontifice
 Romano, & Anthimo, Prasule Constanti-
 nopolitano, siue historia, siue fabula? quam
 vim habet? an non, Iustinianum legibus &
 consilio potius, quam animi sui cupiditati pa-
 rere consueuisse? Anthimum Iustinianus in se-
 de illa collocauerat. Id Agapetus, qui à Theo-
 dahato, Gothorum Rege, missus legatus ade-
 rat, contra morem Ecclesiæ factum esse dixit.
 Ius suum tueri Imperator: Pontifex patrum
 decreta defendere. acriter utrinque gereba-
 tur res: sed Episcopi constantia uinci se pas-
 sus est potentissimus Imperator: qui quam-
 uis ut homo errare potuit, tamen ut Prin-
 cept, contrarationem pugnare noluit. ô ma-
 gnum & præstantem virum, cuius nec peccata
 quidem ipsa gustantur sine aliquo condimento
 virtutis. Quam laudem utinam Deus immor-
 talis Edoardo nostro, olim Angliæ Regi, eius no-
 minis quarto reseruasset: sed is, cum reum
 quendam iudici obtulisset, & iudex, cau-
 sa perpensa, se innocentem condemnatu-
 rum non esse respondisset, iudicem ipsum exau-
 torauit,

Etoravit, & reum legibus indemnatum vitam
 pariter & fortunis per vim spoliavit. Verum
 redeo ad Iustinianum. Equidem eum supra om-
 nes Imperatores & reges iuris, legumque obser-
 vantissimum fuisse infinita exemplorum pro-
 lata multitudine probare possem, si aut otium,
 aut opus esset: nunc illud tantum dico, cum in-
 numeræ essent in illo viro virtutes, tum nul-
 lam in eo fuisse notitiâ hominum celebriorem.
 Capto Gilismere, recepta Carthagine, Africæ
 regno, Romano Imperio restituto, literæ statim
 Constantinopolim aduolabant, Bellisarium sibi
 victoriam, & ex victoria tyrannidem, &
 Africæ regnum peperisse. Nec Bellisarium
 latuit, ista de se in urbe agitari: quoniam verò
 notum Imperatoris ingenium habuit: ideò cum
 captiuis & spoliis & paruo comitatu intrepide
 ad Leonem venit. nihil ille sibi publicè priva-
 timuè cauere petiit, nec alibi quàm in innocen-
 tia sua præsidium quesuit. Nec fefellit eum
 spes: reuersum enim Iustinianus cum aliis ho-
 noribus cumulauit, tum repetito veterum Du-
 cum & Imperatorum Romanorum more tri-
 umphare iussit: nec minore cum letitia & fa-
 uore excepit, quàm populus Romanus C. Ma-
 rium, ex eadem illa Africa, expugnato Iugur-
 tha; quàm duos ante illum Africanos, alterum
 deuicta, alterum etiam deleta Carthagine red-
 euntes, excepisse dicitur. Mitto alia: sunt
 enim

enim per se nota: sed ex iis, quæ dixi, satis apparet, Iustinianum, ut cæteris virtutibus insignem, ita aduersus delatores aures suas; consilio & ratione, sed ante omnia, innata quadam animi constantia præstructas, & quauis arce munitiores semper habuisse.

Itaque si delatoris vox ad nullius unquam priuati perniciem, illo Principe, valuit: quanto minus ad urbium & ciuitatum, gentiumque & populorum excidia valuisse existimabitur? Audito, inquit, delatore actutum sententiam tulit, litterisque confectis temerè decreuit locorum excidia, urbium incendia, populorum direptiones.

Equidem, Alemannæ, urbes & ciuitates numero ferè infinitas à Iustiniano vel instauratas vel restauratas sæpè, eius verò mandato dirutas nunquam me legisse memini. Quapropter quod dudum feci, id mihi nunc rursus faciendum esse video: unū huius tantæ immanitatis exemplum proferri postulo. Nam si Gothorum, si Vandalorum, Antarum, Gepidarū, si aliorum Barbarici generis populorum, non solum urbes & ciuitates deletas, verum etiam gentes & nationes excisas fuisse ais; bellum erat: belli iure defenditur Iustinianus. Nec tamen Iustinianus horribilis adeò fuit, ut si gentem deuicerat, eam statim radicitus extirpandam esse existimaret. Bellæum non so-

lūm perseueranter, sed etiam ferociter ferè gessisse non nego: sed tamen eorum exitus faciles semper erant, nisi quando necessarij. Itaque quum ex Ducibus eius vnus, nomine Theodorus, Zanorum gentem rebellantem vnicò prælio debellasset, eosq; in potestate ita haberet, vt verso pollice, omnes interfici potuissent, quid de illis fieri vellet Imperatorem consuluit: at ille non delendos sed seruandos, & in signum victoriæ tributo subdendos esse rescripsit, vt refert Casariensis,

Sed non est mihi, inquit, cura de barbaris, de Romanis loquor. Nam si quis omnes à principio repetere casus Romanorum, eosque inter se comparare velit, mea quidem, inquit, sententia longè plures inueniet factas ab hoc homine cædes, quàm omni auteacto tempore: *Tua verò, amentissimè, sententia? quid? eamne tu sententiam appellas, quæ in tenebris concepta, nullo iudicio, nulla ratione, aut fide subnixæ, mustitata fuit? Liberior multo est accusandi quàm iudicandi ratio: sed tamen si homo hominem sic homicidii accusaret, vt interim neminem mortalem vllò teli genere, vllò loco, aut tempore occisum ostendere posset, eamne tu accusatoris, an immanis belluæ vocem esse diceres? Verùm ista omnia præcipiti quodam furore actus, omisit forsitan Procopius. Quare*

rete

ve te Alemanne, qui illas tenebras Notis tuis
 illustrandas suscepisti: te, inquam, rogo, ut huic
 tantæ caligini & cæcitati Procopiana lucem
 afferas. Nescio, inquis: hoc tantum scio, ve-
 rè à Procopio dictum, Iustinianum Impera-
 torem aurum & sanguinem ardentissimè
 sitiisse. De auro mox videbimus: sed nunc
 de sanguine quid est quod ais? Prasini, inquis,
 populusque Constantinopolitanus publicè ei in
 Theatro inclamabant, eratq; iis vox illa solen-
 nis, quam refert Theophanes, Vtinam Saba-
 tius non fuisset natus, ita nec te filium
 homicidam habuisset. Mihi quidem Ale-
 manne; sic est animus, historiam omnem non
 minore cum fide legendam esse; quàm scriben-
 dam: aliter qui facit, is mihi ex historia, non
 veritati lucem, sed suæ libidini & furori facem
 querere videtur. In te, Alemanne, hoc loco pri-
 mùm fidem, deinde iudicium requiro. Prasini,
 inquis, & populus Constantinopolitanus ei
 inclamabant, ut ait Theophanes. Quid? an
 Theophanes à te laudatus autor ullam de popu-
 lo Constantinopolitano mentionē intulit? An
 non illam Prasinatorum vocem fuisse ait? Quid
 igitur est? Tu de tuo populum Constantino-
 politanum addidisti: ut illa tam tetra, tam dira
 inclamatio nō factiosorum quorundam homi-
 num, sed populi totius vox fuisse videatur. Ita
 dū Procopio fidē astruis, tibi derogas: & dum

Iustiniani famam rodere conaris, omnem tibi
 ipsi verecundia & pudoris opinionem demis.
 fide verò perdita, quid mirum, si animo & iu-
 dicio tuo tenebrae oborta reperientur? Quan-
 tulum enim, quæso, momenti ad id, quod vis,
 probandum habet, si Prasini, hoc est, si homines
 furiosi & mali, & ad atrocissimam seditionem
 ex propinquo tunc spectantes, nullo legum metu,
 nulla officij verecundia, nulla Imperatoriae ma-
 iestatis reuerentia, talia usurpabant? Multum,
 inquires, quia multos ex illo genere, sine iudicio
 & indemnatos morte affecit Iustinianus. Imo,
 inquam, unum erat de toto Prasinatorum genere
 iudicium, eos cum cæteris flagitiis infames, tum
 Imperatoris pariter & Imperij Romani hostes
 fuisse capitales. Itaque si quando se commo-
 uissent, non illis iudicium iam, sed supplicium
 intendendum erat. In Spartana Repub. sex-
 centi anni præterierant, nec quisquam Lace-
 dæmone nocentem, aliter quam ex lege puni-
 tum viderat. Veruntamen Agesilaus, cum
 Epaminonda Thebano urbem obsidente quos-
 dam intra muros nocturna cõcilia contra rem-
 pub. agitare comperisset, una nocte quindecim
 sceleratos ciues, nulla lege, capite puniuit, ut
 narrat Plutarchus. Et rectè: non enim resp.
 propter legem, sed lex propter remp. est consti-
 tuta. Quare nec Lycurgus ipse, qui legem de
 iudiciis tulit, aliter aut ipse fecisset, aut Agesi-
 lao

lao post sex mille, si ita res tulisset, annos facien-
 dum esse censuisset. Itaque quoquo te verteris,
 Alemanne, nullam in Iustiniano sanguinis hu-
 mani labem, nullam crudelioris ingenij notam,
 nihil denique non serenissimo Principe, & cle-
 mentissimo Imperatore dignum inuenies. Ve-
 nio nunc ad alteram illam auri & diuitiarum
 sitim, non illam quidem illaudatam, si, ut in
 corpore, sic in animo, non ultra crescat, quam
 recta rationis modus patitur. Quare Solon
 ille Atheniensis suum diuitiarum desiderium
 versibus prodere non dubitauit: ditari, in-
 quit, volo, sed non malis artibus. Praecla-
 re; est enim peculium fructus pacis, pecunia ner-
 uus belli: utrumque ad res in Repub. cum virtu-
 te & laude gerendas adiumentum affert: Itaque
 si Iustinianus rebus conuenientem diuitiarum
 sitim explere desiderabat, quis est qui sitim illam
 non ferendam, imo qui ex priuatorum fortunis,
 si reip. usus id exigebat, non explendam fuisse
 dicat? Nemo, inquis: sed alius erat Procopij de
 illa siti iudicium. Quodnam illud? in priua-
 torum, inquit, fortunas praecipiti auidita-
 te ferebatur, neque aliquam iuris speciem
 praetexuit rapinis bonorum. Graue crimen
 narras, Alemanne, & incredibile: ideo autem
 incredibile videri dico, quod nullum unquam
 Principem illis moribus tot annos in Imperio
 durasse, & sicca demum morte expirasse lege-
 rim.

rim. Tutius nimirum in ciuium sanguine peccatur, quàm in bonis: vitam tollit? mortui: ut est in Prouerbio, non mordent: bona vero si auferat, non potest ita omnia tollere, ut gladiũ non relinquat: animam certè iratam & vindictæ cupidam superstitem esse patietur. Sed tamen est difficilis defensionibus ratio. Quid enim ei facias, qui dicit, præcipiti auiditate ferebatur? non ferebatur, inquires? nihil agis: habet enim accusator iste multis nominibus prærogatiuã. Restat igitur ut singula prædandi exempla, ut sunt hic illic exposita excutiamus, eaque omnia vel culpa vel fide carere doceamus. Sunt, inquit, in vniuerso Romano Imperio complures Christianorum sectæ quas vulgo hæreses vocant: Manichæorum, Samaritarum, Arianorum, & complurium aliorum. Erant quidem, Alemanne, fateor, & illud addo eas fuisse, quæ non in Ecclesiæ ritibus, non in præceptis hominum, non in decretis Pontificum, vel tollendis vel minuendis, laborabant: sed quæ Iesu Christi personam, hoc est, fidei, & salutis nostræ fundamentum, aliæ aliis, sed omnes nefandis rationibus subruere & tollere cogitabant: Sed tamen templa & fana ubique locorum possidebant: Illa verò, præsertim quæ Arianorum furori seruebant, auro & argento gemmisque & pretiosis lapidibus, omni denique diuitiarum & opum genere incre-

incredibiliter abundabant. Non pigebit Pro-
copij ipsius hac de re verba addere: Non Se-
natus, inquit, non alius Romani Imperij
ordo, siue rerum mobilium copia, siue
prædiorum & possessionum amplitudine
cum delubris illis comparari potuit.
Neque mirum: vera enim religio, viatico
contenta: falsa non nisi opum & diuitiarum
adminiculis sustentatur. Itaque hæc nequitie
illorum arma secundo statim Imperij sui an-
no sustulit Iustinianus. Nondum à te, Ale-
manne, quero quid tu in hoc præclarissimo
Iustiniani factò reprehendendum esse putes,
tantum illud ostendere nunc volo, quinam il-
lifuerint homines, in quorum fortunas eum
tam præcipiti furore irruisse ais, primum hi,
quos vidimus, Manichæi, Ariani, Sa-
maritæ; & alia fanaticorum nomina: deinde,
qui gentiles, & qui Politici dicebantur: ter-
tio verò in loco Sodomitæ: postremò Astro-
logi. Iustinianus igitur, vt refert Diaconus,
aduersus gentiles persecutionem instituit:
O magnum Imperij Romani dedecus & flagi-
tium! Ducenti iam & amplius anni expira-
uerant, ex quo Constantinus cognomento Ma-
gnus, idolorum templa clauserat: & tamen
homines ab vnus Dei cultu abhorrentes non
solum in Imperij urbibus, quod non oportuit,
spiritum ducebant, verum etiam summis

in republ. dignitatibus & amplissimis honoribus fruebantur. Id verò non ultra ferendum esse censuit Iustinianus. Quare, lege lata, templa Idolorum vel diruit, vel ad Orthodoxorum usus conuertit: Polytheos omnes ab officiis, à magistratibus, ab omni ciuili munere & Reipub. curatione remouit: bona eorum publica esse voluit: testamenta ad eiusdem sacrilegii posteros valere vetuit; denique vel idolorum cultum è Romano Imperio penitus tollendum, vel sibi nec in vita quidem omnino manendum esse statuit. Quoniam verò ei pudendum videbatur, si cum gentiles è Repub. sustulisset, eos in Repub. Christianos viuere pateretur, qui gentilium mores sequerentur: ideo Sodomitas non solum, lege lata, bonorum iactura, verum etiam extra ordinem pudendorum truncatione, sæpè coercebat: adeò quidem, vt nec Alexandro cuidam, Diospoleos, Thraciæ ciuitatis Episcopo, in illo scelere deprehenso pepercerit, præcone publice proclamante: Quotquot estis Episcopi, sacrum ordinem dehonestare nolite. Quod mihi quidem ea Minerua fecisse videtur ingeniosissimus Imperator, vt illum potissimum populum, tam graui exemplo, à tanto flagitio deterreret, qui præter alios iam inde ab Orphei usq; temporibus tam fœdæ libidini addictissimus fuisse memoratur: Orphei, inquam; qui ab illius gentis mulieribus casus,

casus, & in Hebrum proiectus, ea causa, apud
 Poëtam fuisse traditur, quod Thracum popu-
 lis, relicta mulierum consuetudine, in masculos
 concubitus declinandi exemplum & autor fue-
 rat. Denique Astrologos, bonis ademptis, exu-
 lare iussit: genus hominum infidum: quique
 geneses non speculando, sed mentiendo, maxi-
 marum semper turbarum in singulis penè Im-
 perii familiis causa fuerant, siue enim uxor
 pessima in mariti, siue filius improbus in paren-
 tis annos inquirere volebat, non alios quos con-
 sulerent, quam Astrologos habuerunt. Nunc
 igitur ex te, Alemanne, quæro, quid tu in his, tã
 egregiis facinoribus reprehendendum esse pu-
 tes? mihi enim profectò eiusmodi esse viden-
 tur, & ingentem & planè Herculeum virum
 indicent. Etenim altero, ab Imperio accepto,
 anno, quatuor teterrimas pestes ex eo sustulit:
 nec sibi cum eiusmodi monstris sub eodem quasi
 tecto diutius pernoctandum esse statuit. Vbi
 igitur vitium, quod maximarum, inquis, tur-
 barum in Repub. causa fuit? Nihil hercle mi-
 rum: non enim ipse, ut opinor, Æsculapius no-
 xios & pestilentes humores è corpore unquam
 expulit, sine graui totius corporis turbatione:
 sed ideo medicamentorum molestias patimur,
 ut prosperiore valetudine postea perfruamur.
 Sed quæ nam illæ excitatæ turbæ: fuga, inquis,
 & lamentationes. Memini, quidem, Ale-

D 5 manne

*manne, Simplicium, Philosophorum suo tem-
 pore Principem, & meo quidem iudicio cum
 ipso Auerroë comparandum, sed à Christiana
 religione abhorrentem, edicto cōtra Polytheos
 promulgato, cum sodalium suorū turba statim
 ad Persas aufugisse: & Iustinianum Cabade,
 hoc est, aurum plumbo commutasse. Resp. ve-
 ro Romana quid inde, quæso, detrimenti capiti?
 nihil. Idem igitur si Ariani & Manichæi, si
 Ethnici & Pagani, si Sodomitæ denique & A-
 strologi factitassent: ea tamen iactura fuisset,
 quæ remp. semper ditiores reddidisset. Cui-
 um fortasse & hominum frequentia remp. ca-
 rituram fuisse dices. Imo nemo re illa caret,
 quam nec habere vellet. Quamquam qui in
 illa vel mentis cæcitate, vel corporis turpitudi-
 ne versabantur, non illi mihi vel hominum,
 vel ciuium, sed hostium, vel potius belluarum
 numero habendi fuisse videntur. Sed esto:
 multi fugiebant; at multi vicissim, pœnã-
 rum metu, rem ad mentem reuocabant, & ad
 meliorem frugem reuersi, summis postea di-
 gnitatibus & opibus in Repub. fruebantur. De
 paganis loquor: ex quo numero fuisse dici-
 tur Tribonianus, qui cum Theophilo & Do-
 rotheo, omne ius Romanum ex veterum pru-
 dentum libris in vnum corpus ea, qua nunc
 extat, pulchritudine, digessisse noscitur: ex
 quo Digesta appellantur: vir quidem, ipsius
 Pro-*

Procopii elogio, moribus, omniumque artium
 disciplina nulli secundus: naturâ mitis & hu-
 manus, iuris vero peritia longè omnibus præ-
 ferendus. Is igitur primis Iustiniani tempori-
 bus polytheus fuisse dicitur, Dixi enim ante,
 & sæpius fortasse dicetur, quo tempore ad Im-
 perii habenas tractandas accessit Iustinianus,
 illud genus præcipuam quamque reipub. cura-
 tionem & dignitatem occupasse. Veruntamen
 Tribonianum postea non solum toto animo ad
 Christi fidem conuersum fuisse, verùm etiam
 eandem omni studio promouisse, ex eo con-
 stat, quod sanctissimus Imperator, in No-
 uellis suis constitutionibus (quibus res Chri-
 stiana tota ferè continetur) exarandis, eius
 potissimum non solum manu, verùm etiam
 mente utebatur. Possem eadem de Thoma,
 magistro officiorum, de Ioanne Cappadoce, de
 Psoca, magistro militum, de ipso deniq; Bellisa-
 rio affirmare; ex quo profecto apparet, illum
 Imperatoris zelum ad incredibile Christianæ
 religionis incrementum exarsisse. Nihil
 minus, inquit Procopius: nam assumpto Chri-
 stiani nominis titulo, mente ipsa veterè Deorū
 cultū sectabatur. Quid? an non intelligis, Ale-
 manne, Procopium tuum sub alieno nomine suā
 hoc loco causam agere? Etenim cuius ille fuerit
 religionis, ante dixi. sed tamen, nisi Christia-
 nam simulasset, nunquam ad tam excelsum in
 Repub.

Repub. dignitatis locum erepsisset. Nec dubito
 profecto, quin multi illa tempestate fuerint,
 qui eodem cum Procopio simulationis vitio la-
 borabant. Sed tamen illa Iustiniani perseue-
 rantia, & in diis gentium eradicandis perui-
 cacia effectum est, ut post Iustiniani aetatem ne
 nomen quidem pagani in Romano Imperio us-
 quam auditum reperiat. Vellem quidem &
 de reliquis idem affirmare possem. Illud certe
 constat, proximo inde seculo diras illas haereses
 penitus obmutuisse: Astrologos nusquam gen-
 tium fidem postea recuperasse. Tertium vero
 genus ita apud ceteros Christiani orbis populos
 fuisse extinctum, ut iam diu ne Roma quidem,
 pudore carere existimetur. Quapropter in Iu-
 stiniano non solum incredibilem animi virtu-
 tem & pietatem, verum etiam immortale
 quoddam Dei opt. max. beneficium & faelici-
 tatem admirari licet. Quid enim ei diuinius
 contigisse potuit, quam ut res ab eo ad humani
 generis ordinem & salutem pie excogitatae, &
 prudenter gestae, ad tam longi seculi utilitatem
 & commodum pertingerent? Si igitur ex iis
 causis priuatorum quorundam fortunas aut
 erario, aut fisco vindicatas fuisse contendis,
 non nego: si verum vis, factum illud summis
 laudibus efferendum esse dico; & rursus qua-
 ro, quid tu, Alemanne, in eo reprehendendum
 esse putes? Credo, quod, ut ait Procopius nullo
 iuris

iuris prae-textu id fecit. Quid vero hoc est aliud, quam secundum Platonem, ultima portio ante ebrietatem? quantulum, inquam, hoc in viro docto distat ab insania? Quorsum enim tituli illi, qui in iure reperiuntur, de haereticis? de paganis? de Astrologis? denique de iis, qui luxuriantur contra naturam? an non omnes poenam hanc delinquentibus denuntiant? Quid? quod nullius unquam bona inuasit, nisi datus prius tribus ad resipiscendum ex lege mensibus: ne ipsos quidem Sodomitae, ullam vel corporis vel fortunarum poenam pati voluit, si intra statutum a lege tempus, passionibus abiectis, ad naturalis desiderij modum rediissent. O continentem & moderati animi Principem, qui tantam criminis foeditatem, quoniam consuetudine & seculi vitio inualuerat, edicto prius cauendam putabat, quam lege puniendam. Quid? quisquam ne eum ista in vindicandis sceleribus pigritia usurum fuisse putet, si praecipiti auiditate ad fortunas hominum deripiendas festinasset, non regio plane studio ad vitia e Rep. tollenda propendisset? Verum Iudaeos, quod tempore Paschae agnina vescerentur, pecuniis multabat. Amentissimus Procopius, qui sanctissima & sapientissima Imperatoris consilia, praeis verbis, ad cogitationes & res, non solum iniquas, verum etiam ridiculas detorquet. Quasi vero Iustina-

no cu =

no cura de agnis? quasi id egisset, ut Iudaei in Paschate suilla potius quam agnina vescerentur? An verò quisquam tam stupidus, ut non sentiat; tam demens, ut non recognoscat, Imperatorem id unum ob oculos habuisse, ut Iudaeorum, qui legem, Christi aduentu antiquatam, colere perseverabant, perversitatem corrigeret, & emendaret? Nisi tu fortasse, Alemāne, eos agnū Paschalem immolando eterno illi Christi sacrificio iniuriam, aut nullam, aut ita leuem, ut tolerari debuerit, fecisse arbitraris. Quocirca, siue causam, siue modum spectamus, nō sunt ista rapina dicenda, sed pœna, quas ab eo sic inflictas videmus: facile quiuis ut intelligat; eum id agendo non fisci privati, sed fidei publicæ rationem habuisse.

Tempus nunc, Alemanne, flagitare videtur, ut ad ea descendam, quæ veram rapinam & crimen continent. Duo autem sunt, in quibus si deliquisse reperiat Iustinianus, eum è bonorum Principum albo delendum esse fatear necesse est: quorum primum illud est, quod sacerdotes Christianos non aliter quam gentiles & Iudæos deprædatus sit, Christi igitur sacerdotes Iustinianus expilabat? quos? quibus artibus? quo scelerum ministro? Ista verò omnia infra, inquit, dicturi sumus. Omnem igitur, quæ sequitur, paginam reuolo: idem promissum, bis, terq; repetitum, nusquam

quam exsolutum reperio. Tu Alemannie,
 quid? qua parte Procopium tuum dictum
 istud implese ostendis? nusquam, inquis.
 nusquam? plane nusquam. Atqui bene est,
 quod cum Iustinianum infandi sacrilegii ac-
 cusare vellet, neminem, in quem admis-
 sum sit, nominare potuit. Imò potuit, in-
 quis. itane vero? cur igitur non fecit? Bel-
 lus es, & lepidi capitis patronus, Aleman-
 ne, qui Procopium tuum tam stolidè & im-
 piè in accusatione ruentem, isto potissimum
 modo subleuandum esse putauisti. Qua ne-
 mo negata esse vellet, ea effusa verborum
 multitudine probauit: quod unum proba-
 tione indigebat, id per obliuionem præteritum
 fuisse ais. Patere me, queso, isto modo Iusti-
 nianum defendere: iam Demosthene à mor-
 tuis reuocato ad hanc causam opus non esse sen-
 ties, Sed ut mihi videtur, Alemanne, erat
 apud nos non ita pridem Equiuendulus qui-
 dam, Procopii tui, cum cæteris virtutibus, tum
 ista, quam narras, memoria fœlicitate, non ab-
 similis. Non longa est fabula: is equum gran-
 di pretio aestimauit. emptor, ut mos est, de
 vitiis equi interrogare cœpit: & ille, duo, in-
 quit, habet; unum, quod nimis sed in cursu ve-
 lox est: alterum, quod ciceris & auenarum plus
 iusto edax. Letus abit emptor, quod nihil de
 equo inaudisset, nisi quod eum cõmendatiorens
 redde-

redderet. Paulo inde digresso, equus in foueam, effuso equite, precipitatur: mirari emptor, quid rei esset. re considerata, equum quouis talpacaciorem esse reperit: ad Equipolam redit: & , proh fidem clamat, iste verò equus cæcus est: certè, inquit, Equiendulus: & quidem, ni fallor, utroq; oculo. Ain' pessime: cur igitur istud vitium mihi non dixisti? fecissem utique, respondit: sed alia cogitanti, istud mihi è memoria penitus exciderat. Itaq; quod venditori isti in equi sui vitiis prodendis contigit, id ipsum Procopio tuo in Iustiniani criminibus probandis accidit. Infinitam sacerdotum Orthodoxorum multitudinem fortunis suis nullo iuris pretextu spoliatos liquidissime probasset, nisi id ei è memoria, ut Vulcanus è cælo, excidisset. Sed tamen hinc, ut opinor, intelligi vis, Alemanne, quantus hic & quam præclarus historicus euasisset, si quantum mentiendo valebat, tantum etiam memoria valuisset. Verum esto: nihil hic, fallente memoria, dixit Procopius: Tu, Alemanne, quid dicturum fuisse putas, si meminisset? nihil, inquis, possum pro comperto: sed, quantum conicio, dicturus erat de iis, quæ passi sunt sacerdotes Christiani ob tria capita. Equidem, Alemanne, ea es elegantia, ut si quid tibi placere videam, illud mihi non facile displicere patiar. Sed tamen
 si hoc

si hoc in loco aut cor, aut caput habuisses,
 nunquam tu istam de tribus capitibus mentio-
 nem intulisses. Procopius itaq; non magis de
 iis, quam de tribus Cerberi, aut Gerionis capi-
 tibus dicturus fuisse existimari debet. Dein-
 de, si maxime dicturus fuisset, eone te amentia
 adegit tuus aduersus Iustinianum liuor, ut fa-
 cundū Hermiensem, ut Liberatum, ut Victorē
 Tunnensem, ut Episcopos Africanos, & alios,
 quotquot erant illorum capitum defensores,
 tanquam Orthodoxos laudare non vereare?
 Nolo ego in Theologorum messem falcem mit-
 tere: nolo, quæ intra sacerdotii velum posita
 sunt, curiosius speculari: sed quæ in historiis
 memoria hominum commendantur, ea tam
 mihi nota esse possunt, quam tibi. Itaque de
 istis tecum mihi sit hoc tempore controuersia.
 Sacrosancta quatuor concilia suis legibus ita
 communiuerat Iustinianus, ut nemo iam illis,
 pœnarum metu, aperte auderet aduersari. Pro-
 pterea homines rerum, ut ita loquar, nouarum,
 in Ecclesia cupidi, nouam quandam orthodoxæ
 fidei impugnandæ rationem excogitant. Theo-
 dori cuiusdam Mopsuesteni, Theodoriti Ciria-
 ni, & Iba Edesseni Episcoporum scripta pro or-
 thodoxis, scilicet recipienda esse uehementissi-
 mē contendunt: sed ne contra Concilia pugna-
 re uiderentur, scripta illa à Chalcedonensi Con-
 cilio prius recepta & approbata fuisse mentiun-
 tur.

tur: eodem planè modo, quo si quis inter nos, se quidem Religionem Orthodoxam amplecti, Romanam aspernari, diceret; Bellarmini tamen, Valentiani, & Stapletoni scripta pro veris & legitimis suscipienda, & communi Synodorum nostrarum calculo confirmata esse contenderet.

Istam vero illorum hominum amentiam, Concilium generale quintum, à Iustiniano convocatum, cum & trium illorum Episcoporum scripta: tanquã tria capitula, in mediũ protulisset, & quid in illis contra Deũ, contra fidẽ, contra Concilia, & Ecclesiam, ex diametro pugnaret, aperti simè declarasset, Decreto suo seuerissimè damnauit. Et hæc est illa trium Capitulorũ damnatio, quæ apud scriptores usurpatur. Nunc igitur ad te, Alemanne, venio, & à te peto, ut etiam atque etiam apud te cogites, quid velis, quò spectes, quam rem moliaris. Hermiensis Liberatus, Victor Tunnensis, & alij, propterea, quòd Theodori, Theodoriti & Iba scripta defendissent, eiusdẽ cum illis sceleris & blasphemie rei iudicati sunt: tu, qui istos illorũ defensores defendis, qui horum testimoniis aduersus Iustinianum & libenter & frequenter uteris, qui seculare Imperatoris brachium à generali Concilio contra illorum contumaciam inuocatum, tanquam Neronis & Diocletiani dextram crudelitatis & sanguinis accusas: an
non

non te eodem cum illis scelere implicatum esse sentis. Tu cum Hermiensi, Liberato & Tun-
nensi sentis: illi cum Theodoro, Theodorito &
Iba senserunt: denique isti cum Nestorio & Ario
& Eutichete sensisse, generalis Concilij Decre-
to comprobantur? Ita tu, dum futuri coniectu-
rum tuarum telo Iustinianum insequeris, horreo
dicere, in quam profundum haeresium & bla-
sphemiarum pelagus precipitaris?

Sed nolo ego te antiquarum haeresium suspi-
cione onerare: illud modo percontari libet, ut-
rum tu trium capitulorum defensores, haereticos
an Orthodoxos fuisse putas? nam si Orthodo-
xos: vide, quò incidas: refert enim Victor ille
Tunnensis, Vigilium vestrum, Pontificem Ro-
manum, à tota Ecclesia Africana, hoc est, à
trium capitulorum defensoribus synodaliter
fuisse condemnatum. Itaque si illi Orthodoxi erant,
efficitur, quòd haereticus est, quisquis Ortho-
doxus non est. scilicet, inquires: praclarum res
est, Pastorem ab ouibus condemnari. Agesis,
ipsum Vigilium à Vigilio damnatum fuisse do-
ceo. Narrat enim Canisius, in sua ad Tun-
nensem praefatione, illum aliquando pro tri-
bus capitulis Apologeticum edidisse: ab Impera-
tore vero admonitum sententiam commutas-
se: quid? utrum Orthodoxam cum haeretica
commutavit? an contra, haeticam cum Ortho-
doxa? Restat igitur, haereticos fuisse trium

capitulorum defensores. Facile autem patior, Alemanne, Iustinianum nostrum hereticorum flagellum appellari. Sed illud nunc accedit incommodi, quod siue illi heretici erant, siue orthodoxi, tua illa in coniciendo solertia, nihil ad causam faciat. Quid enim hoc ad bonorum direptionem? minatur Procopius, se de rapinis in sacerdotes orthodoxos admissis dicturum: sed illa irrita cecidere mina: tu de tribus capitibus si meminisset, dicturum fuisse auguraris. Quid? an ob tria capitula in fortunas cuiusquam involabat Iustinianus? Narrant quidem Liberatus & Tunnenfis, eum illorum capitulorum causa, alios a sedibus suis depulisse: alios, ut eorum aduersus Concilij Decretum contumaciam frangeret, custodiae mancipasse. Sed quis unquam ex sacerdotum bonis si liquam eum attigisse refert? Nemo: quid igitur est? Procopium apud te defendere statuisti. Quare ne ille aut imprudens aut improbus videretur, tu ipse vis, & si alia re nulla, saltem vel erubescendo, vel pudore digna faciendo, gratiam promereri.

Superest nunc, ut ad alterum rapinae crimem respondeam. Est autem illud de falsatis ab eo testamentis. Quae quidem res mihi flagitium, longe omnium turpissimum videtur. Quid enim turpius, quam falsas testamentorum tabulas conficere, & ultimas nostras voluntates, hoc est, amicorum nostrorum effigies, ad poster-

steros

steros ementiri? præsertim in Principe, cuius fi-
 de, & religione huius generis facinora, tanquã
 teterrima monstra, è rep. non pelli sed tolli de-
 buerunt. Maxime verò omnium id in Iusti-
 niano impium & facinorosum existimari de-
 buit. quoniam is testamenta & codicillos con-
 sultatissima quadam lege, tanquam tutissimo
 præsidio, ita circumsepsit, ut nullus ad ea vel
 corrumpenda vel submittenda impiorũ frau-
 dibus, aditus iam relictus videatur. Quid au-
 tem attinuit, alios ab hoc scelere prohibuisse, si
 ipse in defunctorum testamenta vel irrepere
 vel irruere non verebatur? Quamuis igitur me
 non latet, nihil tale de tam sacro Principe credi
 oportere, nisi quod vel certissimis indiciis, vel
 autoris fide constet: non verebor tamen eum
 falsarium & hæredipetam confiteri, nisi Proco-
 pium istum, inter accusandum ipsum se suis ra-
 tionibus, tanquam compedibus, implicare, &
 constringere ostendero. Duo igitur sunt huius
 in eo sceleris exempla: quorum alterum in Ze-
 nonem, alterum in Ioan. Basilium admissum
 fuisse fingitur. Primum Zenonis causa, cuius-
 modi sit, cognoscite: deinde ad Basilii venie-
 mus. Zenonem, inquit, virum Senatorium Iu-
 stinianus Ægypti præsidem ex industria desi-
 gnatum in prouinciam dimiserat. Nauigio
 iam pretiosissimis opibus onusto, discessum ille
 ducebat indies, immanemque argenti vim,

aurea vasa, gemmis, smaragdīs magniq; pretij
 lapillis distincta in nauem conuexerat: persua-
 det Iustinianus nonnullis, qui Zenoni habeban-
 tur fidiſſimi, ut auro quam primum egesto,
 ignem in imam nauem iniiciant; Zenoni vero
 nunciant, casu concepta flamma opes periisse.
 Non ita multo post Zenorepente moritur: ille
 statim bonorum possessionem, tanquam heres,
 adit, pductis tabulis, quas ab eo minimē confe-
 ctas fama erat? Causa hac est, quæ si mihi apud
 iudices agenda esset, argumentorum vi & mul-
 titudine nullum in hac tota rei narratione, non
 dico docti & periti accusatoris, sed ne sani qui-
 dem aut sobrij hominis vestigium reperiri, per-
 uicturum me esse non dubitarem. Eadem est e-
 nim fingendi, quæ pingendilex & ratio: aut
 vera ponenda sunt aut veris proxima: ista au-
 tem à veritate, à rerum usu, à communi deniq;
 sensu quam remota? quam aduersa? quam alie-
 na? tantam auri & argenti, tantam pretiosæ
 supellectilis & opum vim è nauigio ad ancho-
 ras in portu, in portu, inquam, Constantinop.
 hoc est, totius orbis frequentissimo stante, au-
 ferri, ipsamq; nauim ad carinam incendi; ista
 verò omnia adeò clam omnibus, & occultè fie-
 ri, ut non nauis magister, non nautarum, non
 uectorum, non vigilum, non seruorum aliquis
 factum persentisceret? Fortasse, inquit, sen-
 serant: sed iidem fidiſſimi, qui bona abstule-
 rant,

rant, Zenoni etiam persuaserant, fortuito incendio res in nauigio periisse. Quid? ista Zenoni à fidissimis amicis, an à magistro, à remigibus, à seruis denique, quos & rerum & nauigii custodia præfecerat, interrogaret? An verò Iustinianum tam scelerata, tam dedecorosa consilia non solum cum Zenonis amicis, verum etiam cum remigibus & seruis communicasse existimabimus? Æsopus ista si audisset, inde, ut opinor, confecisset fabulam: sed habentur sanè ista omnia in illarum rerum numero, quæ quamquam possint, attamen non solent fieri: illud quæro, si, ut ais Alemanne, aurum, argentum, vasa, gemmas, supellectilem pretiosam, omnia denique bona vel abstulerat, vel igne corruerat Iustinianus, quid illi, Zenone paulò post defuncto, opus erat confictis testamenti tabulis? Nam si defuncti bona non nisi adhibita testamenti specie postea inuadenda erant, quis non videt falsum esse, quod dicitur, eum, superstitè adhuc Zenone, bona & fortunas eius, simulato incendio, occupasse? nisi fortè quis putet, eum vasa quidem Corinthia rapere, Samia verò titulo possidere: aurum & argentum, inuito tollere, fagum & nucem ex voluntate capere; gemmas denique & lapillos, qui in nauigio erant, simulato incendio, scamna verò & culcitræ, quæ in adibus remaserat, ex falso testamèto querere voluisse.

E 4   Itaque

Itaque ex duobus istis turpissimis criminibus alterum peremptum, alterum iugulatum vides. Ipse verò reus (ea est enim nunc Iustiniani fortuna) ab omni noxa liberrimus esse demonstratur! nisi forte in causa Basilij certius aliquod criminis indicium reperiatur. Erat, inquit, Basilus apud Cabadem, Persarum regem, obses olim à Bellisario datus, ibi mortem obiit: tum Dara (urbis nomen erat in Persidis confinio sita) præfectus Iohannes ad se velut amicam scriptam simulat epistolam, qua Principem, ut sua substantia heredem scriberet, petebat, & eam sibi esse mentem extremam testabatur. Nihil hinc de meo addo, nihil demo, quod facti substantiam appositam immutet; Tu modo, Alemanne, quid hinc criminis reperisti? ex simulato, inquis, testamento hereditatem adiit. Quid igitur si Iustinianus simulatum ignorabat? concedes, opinor, culpa caruisse. Sed non est, inquis, verisimile, ignorasse. tam hercule, inquam, quam Præfectum, nullo suo commodo, tanto se scelere obligare voluisse. Nemo enim gratuito sit improbus; aut honorem, aut voluptatem, aut denique, lucrum, eum ob oculos habuisse oportebat, qui posthabita sua fama, & rectè factorum conscientia, ad tantum facinus patrandum prouolarit: Itaque Cassiani indices illud olim querere solebant, Cui bono? Præfectus autem iste, quid habebat in animo? nisi
illud

illud fortasse, ut Imperatorem, nec mandan-
 tem nec scientem alienæ hereditatis accessione
 ditiores; se verò non solum improbum, verum
 etiam bonis omnibus, & in primis Iustiniano
 ipsi odiosum faceret, & execrabilem? sed de-
 functi nomen, rem olim à Cicerone narratam
 in mentem reuocat. Refert enim, improbum
 quendam Lucij Basilij, locupletis hominis, fal-
 sum testamentum è Græcia Romam attulisse:
 quod quò facilius obtineret, nouo aucupij gene-
 re, scripsit hæredes secum M. Crassum & Q.
 Hortensium, homines in illa ciuitate, gratia &
 opibus, eo tempore, potentissimos, nec illi, etsi
 falsum suspicarentur, alienæ nequitia munu-
 sculum repudiabant. Rectè, inquit, meministi:
 idem enim fecit hic Iustinianus, quod ibi fece-
 runt, Crassus & Hortensius. Imò, inquam,
 idem non fecit præfectus iste in bonis Iohannis
 Basilij, quod ille alter in fortunis Lucij. Ma-
 gnâ enim hîc veri criminis suspicionem, ma-
 gnâ causam & rationem video: ita enim hic
 illos hæredes scripserat, ut tamen ipse æqualem
 cum illis hereditatis partem caperet: Præfectus
 verò iste, qui illius hereditatis partem sperare
 potuit, eam totam ad Imperatorem detulisse
 fingitur: Quocirca ista criminatio nulla pror-
 sus ratione nititur. Oportet igitur iam, ut aut
 à criminantis fide & autoritate pendeat, aut
 planè ruat. Autoritas verò in Procopio quæ

esse potest? Præclarè enim Plutarchus, in causa Alcibiadis: Anthiphon Alcibiadem seruum suum nequiter occidisse narrat: sed non est, inquit, ei fides adhibenda, qui se contra Alcibiadem scribere profitetur. Quanto verò magis hoc in Procopio dicendum? Qui non solum aduersus Iustinianum ex professo scribit, verum etiam adeo furiose impudenterque in eum inuehitur, ut omnes Vatinius, Archilochos, & Timonas, odii & verborum veneno superet? Vbi est igitur, Alemanne, Iustiniani diuitiarum cupiditas? ubi rapina? ubi latrocinia? nam si gentilium, Iudæorum, & Sodomitarum bona, fisco eius asserta fuisse clamas, id verò lege lata, iure optimo, summa ratione, & incomparabili, non solum Christianæ religionis, verum etiam humani generis bono gestum fuisse docui. Sin Zenonis & Basilii fortunas testamētario scelere occupatas quereris, conuitia illa mera, & mendacia, inconsulto planè Mercurio à Procopio conficta fuisse demonstraui.

Sed nondum, ut opinor, ad improbitatis Iustiniani fundum venimus. graue enim erat peccatum, priuatorum fortunas diripuisse: sed tamen sic partas opes, si saltem utiliter expendisset, tolerabilior eius nequitia apparuisset: Ita prorsus, inquit Procopius: sed eas illico vel in insana ædificia insumpsit, vel prodedit

degit barbaris. *Istam quidem, Alemanne, criminationem tacitus præterirem, nisi eam tibi mirificè placere cernerem: primùm igitur de ædificiis videamus. Centum eum, & quinquaginta vrbes vel instaurasse, vel diuersis fatorum viis destructas restituisse, testatur Euagrius. Horum tu ædificiorum quodnam tandem insanum dicendum fuisse putas? Sederat vrbiũ & ciuitatum ab eo ve extructarum vel restauratarum numerus: templorum & sacellorum nullus: struxit enim numero in diuersis orbis partibus infinita: sed in primis, sancta Sophia Constantinopoli Ecclesiam, quæ Salomonis templum, & opere & materia longè superasse perhibetur? Quid? ista tu ædificia, an insana à Procopio appellanda fuisse existimas? Ad leniora descendo: ingentē senibus, infantulis, leprosis, morbo vel casu debilitatis, peregrinis denique pauperibus fouendis & sustentandis ædificiorum numerum extruxit. Tu igitur in istis ecquod, Alemanne, insania vestigium reperisti? Quid vias (nam & hæ inter Iustiniani ædificia à Procopio recensentur) diuersis regionibus, ad summā incolentiũ utilitatē stratas memorem? Appius olim & Flaminius, suam quisque viam in Italia muniendo, non solum gratam, verum etiam æternam sui nominis memoriam sibi compararunt: sed Iustinianus insani opinionem reportabit? nihil ego
hic de*

hic de aquarum ductibus, nihil de balneis, ni-
 hilde Theatris, ab eo extractis dicam: quan-
 quam ex tribus istis, primum ad multiplices
 vitæ usus, alterum ad sanitatem corporis, ter-
 tium verò genus ita ad voluptates & oblecta-
 menta animi referebatur, ut & temporum il-
 lorum consuetudini conueniret, & ab insaniæ
 suspicione longè abhorreret. At enim magnū
 pecuniarum pondus marinis substructionum
 molibus demergebat, ad fluctuum vim amoli-
 endam. At, inquam, erat illud opus regium,
 utile, necessarium. Fluctuum vim moliebatur?
 ni fecisset, Euxini fluctus per Propontidem ef-
 fusi, ipsam sæpe urbem, magna sui parte in pla-
 nitie sitam vorticibus suis inundassent. Zozi-
 mus quidem Constantinum Magnum, his ipsis
 nominibus accusabat, quòd pecunias publicas,
 in structuras inutiles expendisset; quòd sui no-
 minis urbem nimium adauxisset: quòd ad vr-
 bis incrementum, palos in mare defixisset, &
 iisdem ædificia imposuisset. Quid igitur?
 Quisquamne tam demense est, ut vel illam Zo-
 zimi aduersus Constantinum, vel hanc Pro-
 copii contra Iustinianum accusationem auscul-
 tandam esse putet? Verum magnorum, in-
 quit, lapidum obicibus contra Ponti con-
 fluentis impetum pertinaciùs ire libuit,
 & quodam diuitiarum conatu maris vio-
 lentix, quæ sita gloria, obluetari. Nihil
 unquam

Unquam sic timui, Alemanne, quam ne Iusti-
 nianum alterum post Xerxem eo ipso in loco,
 Neptunum compedibus vinxisse diceres. Quasi
 verò maris fluctus, ad humane vitæ usum, vel
 excludere, vel concludere, nihil aliud esset,
 quàm aduersus naturam bellum gerere? Quid
 igitur Alexander ille Magnus, qui cum Tyrum,
 urbem in insula sitam, oppugnaret, aggerem à
 terra per profundum mare, aduersis non solum
 fluctibus, verum etiam hostibus, & in ipsa mu-
 nimenta dies noctesque pugnantis, ad urbis
 mœnia perduxit? Quid Veneti? qui in ipso
 mari emporium orbis celeberrimum constitue-
 runt. Quid Bataui? quibus, si unam noctem
 à solita sua in aggeribus tuendis & reficiendis
 industria & opere cessarent, maris diluuiio ite-
 rum esset pereundum. Quid deniq; tota nau-
 gandi ratio? qua fluctus marini non frangun-
 tur: sed peruolantur. Omnia Deus humano in-
 genio peruia esse voluit. Itaque nihil langu-
 dius, nihil enervatius, quàm quod à Poëta Ly-
 rico, tam flebili versu decantatur: Nec quic-
 quam Deus, arbiter prudens, Oceano
 dissociabili terras dissecuit, si tamen im-
 pite non tangenda rates traseunt vada.
 Impias rates appellat quarum inuentor & fa-
 bricator est Deus, quibus terræ & regiones dis-
 sitissima, tanquam ponte iniecto, coniungun-
 tur, & naturæ opes per diuersa mundi climata
 dispersæ,

dispersa, humano generi breui manu commu-
nicantur. Itaq; si Constantinus & Iustinianus
maris impetum obiectis molibus frangebant,
nō erat illa structura inutilis dicenda, qua tan-
tam urbi securitatem attulit, nedum insana,
qua sine summo consilio & exquisitissima artis
ratione perfici nequibat.

Quid? quod ipse Procopius, dum cetera Iu-
stiniani aedificia meritis laudibus celebraret, il-
lam ipsam molem, quam nunc vituperat, im-
pense laudandam esse censuit. Non est ita, in-
quit Alemannus: sed tibi more suo, per speciem
commendationis, tacitam parabat vitupera-
tionem, quam aperte hoc Anecdotorum li-
bro erat exaggeraturus. Quid? audio? rem
in libro de Aedificiis vituperabat Procopius,
quam in Anecdotis exagitaturus erat? Rem
quæso ad calculos reuocemus. Ante à me di-
ctum est, & est nunc rursus dicendum, Anec-
dota ista scripta fuisse tricesimo secūdo Imperij
Iustiniani anno: Libros verò de Aedificiis
anno eiusdem imperii tricesimo nono editos
fuisse, tu in tuis notis, quas Historicas ap-
pellas, non dissimulas. Itaque si quid in A-
necdotis peccauerat, potuit quidem illud in
libris de Aedificiis corrigere: at verò taci-
tam in his parasse vituperationem, quam in
illis exaggeraturus erat, affirmare, non er-
ror est, sed amentia. Quare excute quæso
Ale-

Alemanne, & euolue intelligentiam tuam, vide, inquam, quantum tu vel ingenio vel pudori tuo facias iniuriam, dum Procopium per fas & nefas subleuando, tuam vel rerum ignorantiam, vel oris inuerecundiam prode- re non verearis. Salua igitur res est ab edi- ficiorum insania: sed maius, ut opinor, pe- riculum à pecuniis in barbaros effusis per- timescitur. Horum, inquit, ducibus nulla ratione accersitis immanes pecu- nias, perdita munificentia, largitus fuit. Equidem, Alemanne, bella gerere quàm (ut Enniano verbo utar) cauponari, maius & præstantius esse non nego: sed tamen ista bellorum cauponatio, & periculorum, quæ aliter pro tempore propulsari nequeunt, red- emptio, sua sæpè nec utilitate, nec laude caret. Quamuis enim semper gloriosum sit pacem vendere: tamen non est semper tur- pe pacem emere: quo quidem mercaturæ ge- nere, duos præter Iustinianum insignes artifi- ces olim fuisse legimus, Philippum Macedonem, Alexandri Magni patrem, & Ludouicum vn- decimum, Gallorum Regem: quorum iste E- doardum nostrum, eius nominis quar- tum, cum validissimo exercitu Galliam in- gressum, & Parisiorum urbi imminentem muneribus & tributi spe delinitum, in An- gliam cum risu remisisse dicitur.

Iusti.

Iustinianus verò, ut in rebus maioribus ver-
 sabatur, ita in hoc genere solertia utrumque
 superabat. Primis statim Imperij sui annis
 pacem cum Cabade, annua mercede constituta,
 fecit. Ita vires Imperij omnes in Africam
 conuertit, & extincto Vandalorum regno, in-
 gentem inde prædam à Bellisario recepit. Nec
 ita multo post, Cabades legatos Constantinopo-
 lim, tantam victoriam gratulatum mittit. Hi
 per iocum prædæ Africanæ partem à Iustinia-
 no petunt: Enimverò, inquiunt, nunquã hanc
 tam claram victoriam de Vandalis reportasses,
 nisi pacem tibi Cabades dedisset. Imo, ò Persa-
 rum rex, pacem à te Iustinianus nõ datam, sed
 emptam habuit, magno quidem pretio, sed ma-
 iore emolumento. accesserunt enim corollarij
 loco, primùm Africa, deinde & Italia, non tuo
 munere, sed suo Marte, & bonitate diuina, Ro-
 mano Imperio recuperata. Neq; verò istam cum
 Persis pactionem multum vituperandam for-
 tasse putat Procopius: sed Hunnis datas pecu-
 nias acerbissimè criminatur. Erant autem
 Hunni ultra Mæotidem paludem, ad Orien-
 tem & Boream collocati, qui circa Valentis Im-
 peratoris tempora, cerua, ut fertur, per vastissi-
 mas voragines viam monstrante ad Istri ri-
 pam, pulsus inde Gothis, confederunt: inde
 transito sæpe per hyemem flumine, nunc in
 Thraciam, nunc in Græciam & Macedoniam,
 sæpe

sæpè vero ad ipsa Constantinop. mœnia popu-
 labundi penetrabant. Hos igitur Iustinianus,
 cum propter ingentem eorum multitudinem
 reprimere non posset, datis interim pecuniis, ut
 Cerberum offâ, demulcebat. Et id quidem ci-
 ues Byzantini ægrè primum tulerunt, indi-
 gnum rati, quòd prædis alioquin onusti, pecu-
 niis insuper ab Imperatore cumulati barbari
 abiissent. Imperator verò alià planè & longè
 maiora animo prospiciebat: decreuerat enim
 gentes illas intestinis seditionibus debellare.
 Itaque nunc hos, nunc illos, pecuniis suble-
 uando, omnes breui temporis spatio sic attri-
 uit, ut ne nomem quidem Hunnicum, post
 Iustiniani seculum, ullibi remanserit. Tum
 verò stulti ciues prudentiam & planè diui-
 num Imperatoris consilium suspicere, admira-
 ri, laudibus in cælum tollere, plus denique
 in illo vno, ad salutē publicam presidii, quàm
 in validissimorum exercituum robore inesse
 confitebantur, ut author est Agathias. Ni-
 hil minùs in hoc opere quæsitum est, Ale-
 manne, quàm ut Iustinianum laudare vide-
 ar: non enim eum hoc tempore laudare, sed
 defendere institui: sed tanta erat illius viri
 virtus, & per omnes vitæ eius partes sic dif-
 fusa, ut difficile sit eum in quacumque causa
 sine laude, nominare.

Itaque non erat Iustinianus sanguinarius,

F

NON

non in opibus conquirendis rapax, non in disperdendis profusus: sed erat tamen, ut opinor, quouis Sardanapolo mollior: effæminator, & omni turpissima libidinis cæno inquinatior, Erat enim, inquit Procopius, mulierum amoribus perditè deditus. Siccine verò serres habet, Alemanne? ad exempla veniamus: cuius ille uxorem, cuius filiam, cuius ancillam vel præmiis corrupit, vel lenociniis sollicitavit, vel animo omnino concupiuit? qua tu illum libidine infamem, qua cupidine flagrantem inuenisti? cuius unquam thorum, suum an alienum, violavit? quod denique in omni eius vita, amoris, præterquam coniugalis & concessi, argumentum dedisse legitur? Hæc verò non temerè, nec verbose, sed ita querimus, ut per ista quasi vestigia, ad libidinis illius, si qua forte fuit, locum & latebram veniamus? Itaque illud porro quero, quis unquam tantus castitatis amator: quis tam rigidus pudicitie custos? quis tam seuerus libidinis & inconcessæ voluptatis vindex? Nec ego ista de Iustiniano tanquam de Caio, vel Augusto Cesaribus loquor: qui seuerissimas aliorum cupiditatibus leges statuerunt: quum ipsi interim, omnium, quæ venerant, lektorum oppressores dicerentur. Noster verò ille pudicitiam non legibus & edictis, sed mori-

mori-

moribus & exemplis sanxit: nec sibi unquam illud flagitij permisit, quod alteri licere noluit.

Quoniam verò, Alemanne, Procopius ille tuus Iustinianum nostrum libidini, adulteriis, scortationibus, & obscæna corporis voluptati tam perditè deditum fuisse clamat, fatiam ut appareat, totam vitæ illius rationem ab ista labe penitè abhorruisse: Notum enim est illud Comici, sine Cerere & Baccho frigere Venerem. Quis autem unquam cibi potusque Iustiniano abstinentior? nunquam ille cibi, nunquam potus se explevit satietate: sed ferè primis delibatis ferculis mensam tolli iussit: prætermittendam prandiorum consuetudinem esse ratus, & tanquam onus à natura impositum, quantum licet, defugiendam, sed ista temperantia laus est. Quid ieiunia? sæpè unum alterumq; diem & noctem cibo abstinit, & totum biduum non alio obsonio, quàm aqua & agresti olerè ducebat. Quid igitur absurdus, quàm tantam eius temperantiam, profusa libidinis; ieiunia verò, amoribus infensa, obscæna cupidinis accusare? Nisi fortè illud Procopius non ad mores, sed ad naturam referebat. Ut ferunt Zephyrum quendam, qui se naturam cuiusq; ex forma & vultus habitu perspicere profitebatur, Socratem

inter cætera libidini deditum affirmasse: cum-
 que à circumstantib. irrideretur, ingenuè fas-
 sum fuisse Socratem, se naturâ quidem ad libi-
 dinem propensiores esse, sed naturam illam ra-
 tione correctam dixisse. Itaque si Iustinia-
 nus ad libidinem pari naturâ propensitate fere-
 batur: multo tamen facilius, quàm Socrates se
 corrigere & emendare valuit. Habuit enim
 non solum rectæ rationis adiumentum, verum
 etiam Christianæ religionis subsidium, quo ad
 agrestem illam feram edomandam uteretur.
 Quid? quòd Socrates, Græcorum more, epulis,
 & vino præsertim in deorû festis, ut ipse apud
 Platonē sæpius profitetur, largius semper ute-
 batur: Iustinianus verò victus tēperantia, de
 libidine victoriam, & continentia laudem fa-
 cile reportabat. Aperta igitur res est, & ipsa
 naturâ nos admonet, libidinem omnem mores
 istos & vitæ consuetudinem auersari. Quid de
 vigiliis loquar, quibus ita utebatur, ut so-
 mno nunquam indulgeret, rarò tantum cape-
 ret, quantum naturâ sufficere videretur. Præ-
 clare Homerus, non oportet, inquit, virum
 reip. consulentem noctem somno duce-
 re: Plato verò libro septimo de legibus, vigi-
 liarum usum & utilitatem multis verbis pro-
 sequitur; easque in magistratu diligentissimè
 requirit: sed antè omnia libidinis aculeos, tan-
 quam lima quadam, atterunt, & obtusiores
 red-

reddunt, imò frangunt prorsus, & nocendi vim omnem auferunt. Quid ad hæc Procopius? Nescio, inquit, nisi quòd qui in tanta cibi potusq̃, & somni abstinentia, rebus veneris tam perditè esset deditus, non homo, sed perniciosus dæmon videri debuit. Quid verò hoc erat aliud, Alemanne, quàm quod Iudæi olim, referente Salvatore, de Baptista? Venit, inquit, Iohannes, neque edens, neque bibens, & eum dæmonium habere dicitis. At credo vigiliarum suarum tempus nec aptè, nec utiliter insumebat. Rem acutè tigiſti, inquit Procopius: horam enim vnam somno indulgens, reliquum tempus, continuis terebat deambulationibus: quod quidè tempus si rebus agendis insumpsisset, Resp. certè ad summam felicitatem peruenisset. Quid igitur, Alemanne, si ostendero, eum, quod postulat Procopius, in rebus vel ad rempub. vel ad Ecclesiam, vel ad religionem & animæ suæ salutem pertinentibus impendisse? Arsaces quidem, cum Artabanum, de quo supra mentionem fecimus, ad cædem Iustiniani, rei conficiendæ facilitate commemoranda, impelleret, hominem, inquit, sera nocte in cubiculo obambulantiem, & cum veteriosis quibusdam presbiteris & sacerdotibus de rebus ad religionem pertinentibus differentem repe-

F 3 riemus.

riemus. *Quid ipse Iustinianus? an non vigiliarum suarum rationē ubiq; reddit? Omnes, inquit, nobis dies & noctes contingit cum omni lucubratione degere; semper volentibus, vt aliquid vtile & placens Deo, à nobis præbeatur: & non in vanum vigiliis ducimus, sed in eiusmodi eas expendimus consilia, pernoctantes, & noctibus sub æqualitate dierum vtentes, vt nostri subiecti sub omni quiete consistant. Vide sine, Alemanne, Iustinianū non otiosis deambulationibus, sed Ecclesie, Religionis, reip. & subditorū otio, paci, utilitati vigiliis suas impendisse? Etenim quantum temporis alij sæpe Reges & Principes comessationibus & epulis, quantum citharæ & somno tribuunt, tantum ille, nō solū voluptati & otio, verū etiā naturæ ferè ipsi subtractum, Ecclesie, & Imperii negotiis tribuebat. Aliter si res fuisset, nunquam ille tot tantasque res in imperio gessisset: non illam Ecclesie formam suis legibus constituisset: non idolorum cultum sustulisset: non deniq; tot gentes, Blemmyas, Arabas, & utramque Maurusiorum nationem, suis consiliis, rationibus, hortatibus ad fidem Christianum conuertisset. Non libenter equidem facio, vt Iustinianum cum Iuliano comparē: sed tamen Marcellinus, scriptor sue ætatis fide & iudicio probatissimus, Iuliani in cibo potuque temperantiam continuasque*

nuasque vigilias, & noctis in officia priuata, publica, & diuina partitionem summis laudibus efferre non dubitauit. Merito illud quidem: sed quanto iustius hoc ipsum in Iustiniani præconiis faciendum? qui non, ut Iulianus, à Christo profugus, Iouis sacra; sed verè diuina Christi Iesu mysteria & corporis illius, hoc est, Ecclesie negotia dies noctesque insomnes ducendo, toto animo procurabat. Omnino enim ad has res mente opus est, qua rectè uti nequeunt multo cibo & potione interdium completi, noctes verò totas vel voluptatibus vel somno dediti.

Scio te, Alemanne, nihil de Iustiniani laudibus inuitius, quàm ista eius in rebus Ecclesie procurandis præconia audire: sed eo me perduxit Iustiniani ab obscæna libidinis crimine defendendi via. Quid enim, ô Deus bone, præstat ratio? quid ieiunia? quid sanctissimorum hominũ frequentatio? quid tot misericordie opera? quid nocturnæ pro fide Christi lucubrationes? quid exantlati labores? quid suscepta pericula? quid bella gesta? quid reliqua pietatis officia, homini Christiano præstant, si animum à libidinis furore liberum & immunem non præstant? His certè armis fretus Iustinianus de teterrimo illo vitæ humanæ monstro triumphat: extatque in eam rem Agapeti Diaconi, doctissimi iuxta sanctissi-

miq; viri, in suis ad ipsum Paræneticis elogium?
 Verè te, inquit, Imperatorem dixerim,
 quandoquidem libidinibus imperan-
 tem, & pudicitiaæ corona fulgentem te
 video. *Qua de re quoniam satis mihi nunc
 dixisse videor, ad Procopiana conuitia ani-
 mum referamus, Perniciosus, inquit, Dæ-
 mon erat Iustinianus. Quid utrumne pro-
 pter solam libidinem ista dicit, an ob reliqua
 vitæ turpitudinem? imò propter infamem &
 perditam totius vitæ rationem; Mihi enim,
 inquit, & mei ordinis plerisque nunquam
 ille homo visus est, sed perniciosus Dæ-
 mon & funesta hominum pestis, quæ o-
 mnes hominum rationes atque negotia
 perditum iret, eoque humana indutus
 forma, quasi semihomo, furia, sic vniuer-
 sum terrarum orbem conuulserit.*

*Nihil aliud ex te hoc in loco quaeso, quàm an
 ista bellua tibi, Alemanne, historici nomine di-
 gna? an in scribendo vllam historiae legem ser-
 uasse, an denique qui isto modo rem agit, fidem
 in aliquo mereri videatur? Non est, inquis,
 sic intelligendus Procopius, quasi Iustinianum
 re ipsa dæmonē fuisse diceret: sed cōmuni loquē-
 di cōsuetudine vsus, eū dæmonē appellat, quem
 remp. præcipitem egisse refert, Nihil agis, Ale-
 manne, rem ipsam astruere conatur, & ab ipso
 Dæmone genitū fuisse vult, Ferunt, inquit, eius
 ma-*

matrem, nonnullis ex necessariis narrasse, eum non Sabbatij coniugis, aut hominum cuiuspiam fuisse sobolē, sed antequam grauida facta fuisset, Dæmonium quoddam, ad se ventitare solitum, qui non ad visum, sed ad contactum, se præberet, & accubaret sibi, & quasi maritus coniugem iniret. Quid? an non aperte vides, id agere, in eo laborare Procopium, ut eum ab incubo ad mortaliū perniciem, genitum fuisse, populo persuadeat? at quā ridiculē? Esto enim? eiusmodi insomnia passa est Iustiniani mater: sed & aliæ plures; quæ liberos inde ad patriæ suæ immortale decus & gloriam pepererunt. Olympias, Alexandri Magni mater, negabat eum à Philippo Macedonum rege fuisse genitum: se enim sibi ea nocte, qua eum utero conceperit, cum ingenti serpente volutari visam affirmabat. Africani maioris mater, an non simile quid sibi in somnis accidisse dixit. Et tamen quantum ille Macedonum, hic Romanorum gloriam auxerit, quis non intelligit? Ista enim insomnia quoties animis obuersantur, non turpitudinis & infortunij, sed futuræ plerumque amplitudinis & claritatis præsagia existimantur. At enim multi ex seruis spectrum quoddam Iustiniani specie aliquoties palatium oberrare viderunt. Quid? an ipse Procopius aliquando vidit? non: sed ab aliis audiuit, Quid? an non intelligis, Ale-

F S manne,

manne, illū, cūm Anecdota ista scribere insti-
tuisset, omnes vndiq; fabularum rumusculos
collegisse? Huc enim pertinet & illa de Monacho
quodam fabula: qui cūm ad Imperatorem pri-
uata legatione missus aduentasset, nullo verbo
emisso, sola vultus maiestate territus gradum
retulit, ad suos verò reuersus, & facti causam
interrogatus respondit, se in regio solio Dæmo-
num Principem residentem vidisse, quem nec
adire, nec rogare quicquam esset animus. Itaq;
à te rursus, Alemanne, rogo, an ista tibi eiusmodi
esse videantur, quæ historicum deceant? an
tu ei fidem in aliquo habendam esse putes, quò
mulierum insomnia, seruorum mendacia, Mo-
nachorū deliria ad clarissimi viri & summi Im-
peratoris famam ledendam inducere nō dubi-
tavit? Sed ista tamen vt in vitioso & stolido
scriptore, vtcunque ferenda sunt: illud verò
quàm nefandam? quàm impium? quàm bla-
sphemum? In Iustiniaui, inquit, consiliis,
ministram se præbuit Fortuna, ad mor-
talium perniciem, quando quidem sub
idem tempus, & terræmotibus & pesti-
lentiis & fluminum eluionibus, tot acci-
derūt vastationes, vt illa etiā à Iustiniano
non humana vi facta videantur? O scelus!
quis, inquā, fortuna tantā vim, sātā in rebus
humanis potentiam, tantum nomē tribuit? sed
nolo ego hominē gentilem, ad Christianæ reli-
gionis

gionis libram expendere: ad rationem venio: cuius ego in conuitiatore maledico, & furioso vim & medullam non requiro: umbram ipsam & imaginem si tenueris, satis ad Iustini infamiam esse volo. Prostratae, inquit, sunt terræmotibus Antiochia, vrbs Orientis primaria, & Seleucia, & in Cilicia inclita vrbs, Anabarsus. Opinor, Alemanne, vera esse quæ narrat Procopius: sed quid ad rem? erat Antiochia vrbs, cum cæteris rebus clara, tum præcipuè Christiani nominis prærogatiua. Veruntamen diuino iudicio tantas illa tamq̃ frequentes clades, quantas non alia ferè per vniuersum terrarum orbem ciuitas passa fuisse reperitur. Quoties à peste occupata: quoties seditionibus agitata? quoties ab hostibus vastata? quàm infinitis pænè terræmotibus subuersa? Ne nimis antiqua repetam, Traiano olim præsentente terræmotu funditus euersam fuisse testatur Dion. iterum Leonis magni tempore, simili casu oppressam fuisse memorat Euagrius: rursus imperante Iustino seniore, anno à Christo incarnato quingentesimo vicesimo sexto, pænè deleta est: biennio post, eodem Iustino adhuc superstite, quarto terræmotu corruit. Iustiniano verò regnante, bis eodem casu prostrata iacuit: bis ab eodem restituta, & pro Antiochia Theopolis appellata, hoc est, ipso nomine Deo consecrata fuit: nec unquã
postea

postea similem calamitatem subiisse legimus.
 Hoccine igitur tu, Alemanne, vel natiuis Iu-
 stiniani furis, vel fortuna se illi ad tam incly-
 ta urbis perniciem, ministram præbenti, tri-
 buendum fuisse putas? Quid Seleucia? nun-
 quamne ante Iustiniani Imperium terra motu
 concussa? frequentissimè. nam quod ad Ana-
 barsum attinet, satis quidem ex Euagria con-
 stat, eam non Iustiniani, sed Iustini senioris
 tempore concidisse. Sed qua hæc est Procopij
 insania? Nili in AËgypto, Cydni in Asia elu-
 uiones Iustiniano tribuit. Quid? Tiberis Ro-
 manus, nunquamne inundatione sua urbem
 afflixit? equidem, Alemanne, in urbe super-
 stitionibus deditissima fluminis illius excre-
 scentiam, prodigio semper habitam, & ex li-
 bris Sibyllinis hostiis maioribus plerumque,
 procuratam fuisse non ignoro. Sed quis tamen
 unquam eum vel Regis vel Consulis, vel Di-
 ctatoris auspiciis imputabat? Verùm & gra-
 uis pestilentia, imperante Iustiniano, Roma-
 num orbem inuasit. Fateor, sed alias sæpè. Ne-
 que vero, Alemanne, deerant, qui tanta cladis
 causas sermonibus inter se illo ipso tempore ha-
 bitis inuestigabant: quorum alij ex AËgyptio-
 rum & Chaldaeorum libris, rem ad temporum
 reuolutiones; & pestilentium quorundam si-
 derum periodos, & coitiones, quas illo tempore
 contigisse compererant, referebant: alij diui-

ni nu-

ni numinis iram aduersus mortaliū peccata cō-
 citatam memorabant, ut refert Agathias. Sed
 quis unquam præter Procopium eo impuden-
 tia processit, ut eam vel fortuna malignitati,
 vel Imperatoris meritis adscriberet? Dum ista
 scribo, quanta Londinensem nostram ciuita-
 tem pestis inuasit? quàm fera? quàm mortife-
 ra? supra quinquies mille & ducenta funera,
 vnica septimana elata vidimus. Quid igitur
 si peccatis nostris sic exigentibus, eodem acce-
 derent bella, tumultus, hostium incursiones,
 fames, fluminum aut marium eluiones, terræ
 motus, alie denique strages? quisquamne tam
 agrestis & barbarus, tam Paganus & impius,
 ut ea non à Deo, sed à sacratissimo nostro Prin-
 cipe Carolo, fortuna se ei ad perniciem nostram
 ministram præbente, profecta esse dicat? absit.
 Sed me in isto vestrorum, Alemanne, conui-
 tiorum cæno & labe iam dudum versari tædet:
 ad crimina redeamus, quorum illud grauiissi-
 mum ferè affertur, quòd Imperator, ne-
 quam scilicet & malus, in Christianis ad
 vnitatem fidei trahendis vehementissi-
 mè laborabat. Sæpè, Alemanne, negavi Pro-
 copium tuum hominem fuisse Christianum: id
 nunc rursus nego: eumque planè Ethnicum &
 Paganum fuisse dico. Cur enim sanctissimum
 istud Imperatoris studium damnabat, nisi
 quòd Christianorum de Deo sententiam non
 stulti-

stultitiam, sed insaniam esse iudicabat: Legatos olim Iustinianus ad Iohannem, Pontificem Romanum, miserat, qui ei significarent, quid circa impia Nestorij & Eutychetis (quorum ille diuinitatem, hic humanitatem, Christi negabat) dogmata statuisset. Hanc verò de rei Christiana summa, de fide, de spe, de salute nostra sollicitudinem; furiosam quandam stultitiam appellat Procopius. Audiamus igitur hominis sapientis sententiam: Tutius, inquit, hæc ego silentio præteribo, sola tantum credulitate veneratus: si quidem de Deo nihil ipse præterea affirmauerim, nisi quod bonus omni ex parte sit, refque vniuersas sua potentia complectatur; de hisce verò controuersis ita quisque vel sacerdos vel priuatus homo loquatur, quemadmodum illi sentire libuerit. O præclarum Christianum & Vaticani hominis aduersus Iustinianum patrociniò dignum! nihil, inquit, ego de Christo: homo fuerit, an Deus, an neuter, an uterque, viderit Nestorius, viderit Eutyches, viderint Christiani: quid ad me ista ægroti veteris insomnia? Deum propter bonitatem optimum, propter potentiã maximã agnoscere, veterum Romanorũ more nõ dubitabo? istæ verò de Christo quæstiones quid in se habent, præter stultitiam & insaniam. Itaque non solum stultus & asinus, verum etiam furiosus

*furiosus & demens Iustinianus, qui ut in unā
 omnes de re ista sententiam conuenirent, tan-
 to opere laborabat. Quid tu Alemanne? haccine
 etiam in causa Procopio astipularis? Non in-
 quies, sed tamen in eo grauius peccabat Iusti-
 nianus, qua tādē ratione? quia, inquis, id, ut
 Ecclesiæ doctor & Antistes, agere visus
 est, non ut Imperator. Nolo, Alemanne, tibi
 omnia licere putes. Tua ista Romæ forsitan,
 credula iuuentuti, quotidianis lectionibus in-
 sinuari sat cōmode potuerunt: Typis verò man-
 dari, & virorum doctorum, libereq; sentien-
 tium iudicio obiici non debuerunt. Egit, in-
 quis, ut antistes: quid? utrum exorcismis so-
 lennibusq; precationibus, & thure, an legibus,
 iudiciis, imperijs Iustinianum rem illam
 transegisse putas? extant leges, extant consti-
 tutiones eius veteres & nouellæ: quam tu in
 illis Antistitis, aut Ecclesiæ doctoris um-
 bram reperisti? nisi forte omnes Princi-
 pes, qui in terris suis rerum diuinarum so-
 llicitudinem & curam gerunt, quique eccle-
 siarum res causasque intropiciunt, Antisti-
 tes & Episcopos per contumeliam appellandos
 esse credis. Verum facundus Hermiensis
 illud Iustiniano, edito libello, in os di-
 cere olim non verebatur. Non est, Aleman-
 ne, huius diei sol, qui primus illorum homi-
 num fastum vidit & arrogantiam. Iam
 tum*

tum Ecclesia vestra illud superbia & temerita-
 tis monstrum parturiebat, quod iam peperit.
 Quid autem, si non Hermiensis, sed Hermes
 ipse? Quid si non facundus, sed ipsa facundia
 dixisset? an fidem faceret? Nullum tantum
 est ingenii flumen, nulla ubertas orationis,
 nulla dicendi vis, quae hanc hominibus corda-
 tis & in illorum temporum historia versatis,
 opinionem ingerat. Sed redeo ad Procopium.
 Insuper, inquit, Ludos & Theatrales, &
 Circenses, & venationes sustulit: Quid
 igitur, si Io. Chrysostrum, & beatum Augu-
 stinum illo tempore viuere contigisset? quibus
 illi laudibus & praeconiis, tam piuum Imperato-
 ris studium celebrassent? quoties illi, quam in
 omni ferè scriptorum suorum parte scenam,
 ut disciplina corruptricem, pudoris nouercam,
 libidinum incentiuam; vitiorum nutriciam,
 denique ut rem Christiano nomine indignam,
 detestantur? Verùm illud consuetis ex æ-
 rario expensis parsurus egit. Quid an non
 Macenas olim, in prudentissima illa sua ad Au-
 gustum Casarem de rep. constituenda oratione,
 à Dione Cassio memoria prodita, id ipsum, ut
 ille faceret, multis quidem rationibus conten-
 dit, sed illa potissimum, quod nullius utilitatis
 res oneri aëario non ferendo esset? At enim
 multa scenicorum, aliorumque opificum, &
 operariorum familia, quae inde victum quere-
 bant

bant, subito destituebantur. Imperatorem igitur adiissent: ab illo responsum tulissent, si non optatum, at saltem, quale Ignanus olim Atheniensis à Solone tulit: qui egestatem suam lamentanti, & quomodo victum inueniret subinde interroganti, tu verò, inquit, fodito, & inuenies. Itaque Alemanne, Scenici illi, aurigæ, & vrsarij, vel fodere vel arare, vel aliquid agere, vel mori denique potius, quam tam turpitatione vitam tolerare debuissent. Verum erat, inquit, Iustinianus adeò illiberalis, vt etiam consueta donatiua militibus denegaret. Enim verò, Alemanne, si deneganda censuit, erat hoc prudentiæ; si denegauit, constantiæ illi tribuendum. Quæ enim vnquam tanta militaris disciplinæ in illa repub. corruptela, quàm donatiuorum largitio? possem, Alemanne, hanc causam infinitis rationibus & innumeris exemplis defendere: dixisse sufficiat, eum militem legendum non emendum, lectum verò non insuetis donatiuis, sed consuetis stipendiis continendum censuisse. Imò, inquit, sed nec solida stipendia militibus sæpè persoluit: fortasse, Alemanne, non habuit pro tempore unde solueret. Quoties verò C. Caesar, quoties Imperatores alij, ob non numerata militibus stipendia, ad ultimam ferè for-

G

tuna

tunarum suarum desperationem adductos legimus? Iustinianus verò etsi ærarij difficultatem aliquando patiebatur, attamen fide & auctoritate ita semper valuit, ut militum non dico seditione, sed ne murmur unquam senserit. Quorsum verò ista à Procopio commemorantur? eò, ut opinor, ut Iustinianum apud milites inuisum faceret. Audi verò nunc & illa, quæ apud urbanam multitudinem exosum reddat. Mos erat, inquit, inopi plebi annonam, hoc est, frumenti mensuram quãdam viritim distribuere. Erat quidem, ut ais Alemanne, mos: quo potentiores olim in repub. Romana civis, & oppressa demùm rep. Cæsares inopem plebeculam, tanquam vinculo quodam sibi obstrictam semper in manu habuerunt. Itaque iam inde ab initio ceperat Augustum impetus, consuetudinem illam abolendi. Sed metu, ne successorum ambitione restitueretur, destitit, ut author est Suetonius. Iustinianus verò, ut erat in rebus agendis constantissimus, usum illum, non abolendum censuit, sed abolevit: omnem nimirum populum legibus, non illecebris in officio continendum esse putavit: deinde plebem urbicam in otio, à se Principe nutriri noluit. Tertio, ærarium, quod tot bellis gerendis vix sufficeret, inutili expensa exhauriri, rem flagitio proximam esse existimabat.

mabat. Postremò, non erat iam amplius illius largitionis causa. Cum enim infantibus, senibus morbosis, paupertate vel aliqua quavis difficultate laborantibus, structis in omni genere hospitibus, sumptum largissimè præbisset, quid erat ultra iam frumentaria largitione opus? Verùm contra morem vsitatum ærario debita nunquam relaxavit. At, inquam, optimè hunc morem soluit Iustinianus, Iulianum (non nominarem, si res religionem tangeret) in eo sequutus, qui ad usque finem vitæ, ut ait Marcellinus, id pertinaciter obseruauit. Quibus enim, queso, gratificaturus relaxaret? pauperibus? atqui constat, pauperes inter ipsa statim edictorum exordia, ad soluendum sine laxamento compelli solitos. Diuitibus ergo: at quid erat opus, cum rei tributaria, id est, reip. & Imperij dispendio diuitibus gratificari? Verùm erat causidicis & iurisconsultis iniuriosus. Hic mihi scilicet verendum est, ne mei ordinis hostem & inimicum tueri videar. Quid igitur est, quod in Iurisconsultos deliquit Iustinianus? omnibus, inquit, denegatis præmiis, quibus illi amplissimis, aduocatione perfuncti, donari olim & augeri, consueverunt. Nimirum, Alemanne, ante Iustinianum, ut anseres in Capitolio, ita in qualibet ciuitate Iurisconsulti publicis sumptibus

alebantur, qui de iure responderant. Iure ve-
 rò civili à Iustiniano promulgato, & certa ra-
 tione concluso, omnes suis honorariis vivebāt,
 & ad ingentes tum honores tum opes perue-
 niebant. Legationibus, Assessionibus, Quæstu-
 ris, Senatoriis muneribus affatim fruebantur.
 Ne longè abeam, hic ipse Procopius, quid in se
 habuit, præter Rhetorices, & Iuris Civilis, in
 quo omnium mortalium minimè profecisse vi-
 detur, opinionem? & tamen ad quàm excel-
 sum honoris & dignitatis, cum rerum afflu-
 entia, gradum ascenderit, iam audistis. Nam
 si Ius Civile vel mediocriter tenuisset, nun-
 quam ille in tot tamque utiliter à Iustiniano
 excogitatis & promulgatis legibus condemnā-
 dis, tam intolerabiliter peccasset. Primum le-
 gem de centum annorum præscriptione, Eccle-
 siis indulta, damnat. Latus hic, Aleman-
 ne, ad discurrendum patet campus. Agidi
 olim, cum triginta tyrannos Athenis expulsi-
 set, quinquaginta annorum possessionē, quam-
 quam à tyrannis acceptam mouere, duriuscu-
 lum videbatur: quam eius sententiam in li-
 bris de Officiis mirificè laudat Tullius. Con-
 tra Plato, in libro duodecimo de legibus, in
 agris & domibus, hoc est, in rebus immobili-
 bus, nullam unquam præscriptionem valere
 voluit. Theodosius Imperator inter priuatos,
 trigin-

triginta annorum præscriptionem firmam esse iussit. Iustinianus contra Ecclesias, nisi centum annorum spatio (quæ longissima hominis ætas esse censetur) possessionem tueri vetuit: postea tamen, cum per huius licentiam sanctionis, negotia multa commoueri, & velut antiquorū vulnerum obductas cicatrices, iterum patere cerneret, legem, quam religiosa proposito Ecclesiis indulserat, ad quadraginta annorum præscriptionem, ratione fretus reuocabat. Quid igitur est, quod reprehendit Procopius? Erat, inquit, lex ad ciuium perniciem lata Nec ego, Alemanne, nego, gravia quadam inde incommoda reipub. prouenisse: Non enim Ecclesiastici illa Imperatoris gratia ad Ecclesiarum suarum utilitatem, sed ad priuatorum iniuriam, & suam libidinem abutebantur. Quocirca eam paucos post annos ab ipso antiquatam fuisse vides. Hoc autem vel scisse Procopium fateare oportet, vel ignorasse: si sciebat, erat igitur supra omnes mortales inuidus & improbus: si nesciebat: quid in Rhetore & Iurisconsulto turpius, quàm sui temporis suæque ciuitatis ius adeò ignorare, ut quid in eoratum, quid irritum sit, non intelligat? Nam quod ex sacerdotibus quosdam legem illam, à Principe, magno auri pondere emisse narrat, vide ne tua magis, quàm mea

intersit, ut crimen illud & stultè & improbè à
 Procopio confictum fuisse intelligatur. Quid
 enim? an & Pontifex Romanus, qui legis illius
 beneficium sua etiam ecclesiæ statim concedi po-
 stulavit, pretio illud obtinuisse existimabitur?
 an non venerandam hanc legem diuinitus per
 ora Principum promulgatam fuisse, in iure ve-
 stro decantatur? ut mihi quidem mirū sit, cum
 primū in hunc locum incidisses, totum Anec-
 dotorum codicem, blattis Vaticanis ereptū, isto
 ipso nomine igni statim non deuouisse. Verū
 lege lata, Buleutharum, id est, Senato-
 rum bona, quod nunquam ante factum,
 ærario vindicauit. Erras Alemanne, ver-
 sione tua non omnes Buleuthæ Senatores ap-
 pellandi erant: aliis in ciuitatibus Decuriones
 dicebantur. Legem igitur tulit Iustinianus,
 ut si Decurionum aliquis sine liberis masculis
 vita defungeretur, eius honorum pars quarta
 illius urbis & Curia ærario accresceret. Nō est
 de re obsoleta pluribus disputandum: sed extat
 in libro decimo Codicis titulus, Quando &
 quibus quarta pars debetur ex bonis Decurio-
 num: extat etiam Iustiniani Nouella constitu-
 tio trigesima octaua, in qua nihil cautum legi-
 tur, nisi quod totidem parè verbis ab Impera-
 toribus Theodosio & Valentino prius statutum
 fuisse reperitur. Quid ego legem de re ve-
 stiaria, de armis aliisque mercibus prohibitis,
 non

non exportandis? quid de in litem iurando? quid infinitas alias leges, multa ratione, à Iustiniano latas, nullo sensu à Procopio exagitatas memorem? Cui enim non tedium & lassitudinem pariat ipsa talium conuitorum enumeratio? me certè tam fugitiui hostis terga cedere, non solum tædet, verùm etiam pudet. Non enim ratione, non rerum notitia, non consilio, non denique iudicio instructus, sed rabie & furore, & insana quadam malè de Iustiniano dicendi libidine inflammatus ad scribendum prodijt. Quocirca nulla prorsus Anecdotorum istorum est habenda ratio; nulla illis adhibenda fides, multo verò minùs Baronij, Anastasii, Zonarae, Suida, ipsius denique Euagrii, quem solum huius criminis ex sortem fuisse vellem, conuitiis, animum prudens Lector aduertendum esse existimauerit. Ex illa enim sentina hauserunt isti quidquid aut venenorum aut sordium, in eum effuderunt. Quocirca istam Anecdotorum editionem, præter spem Alemanni in rem Iustiniani utiliter versam esse video. Profectò n. nisi hæc in lucem prodissent, vnde nã illæ de rapinis & cadibus, aliisq; in Iustinianũ cõiectis probris fabulæ manassent, mortales semper ignorassent: nunc autè non solum ipsa nihil nocent, verùm etiam, ne ab istis ampliùs ei noceretur, effecerunt.

Supersunt adhuc maledicta quedam, non à

Procopio accepta, sed Alimanni propria: quibus
 nil respondere superbū existimari possit. Itaq;
 rem sic temperabo, ut nec maledicum scriptorē
 sine responsione dimittam, nec beneuolum Le-
 ctorem operosa defensione teneam. Siluerium,
 Alemanne, Pontificatu Romano deiectum
 fuisse criminariis: possem equidem crimen hoc,
 si quod esset, in Bellisarium reiicere: sed nihil
 ego in hac causa, à Bellisario sine Iustiniani
 mandato factum esse volo, nihil præterius, ni-
 hil sine summa ratione gestum fuisse contendo.
 Quis enim temporum illorum tam ignarus, ut
 non intelligat, Siluerium contra morem à ma-
 ioribus acceptum, contra fidem, aduersa religio-
 ne, & ad summam Romani Imperij & nomi-
 nis iniuriam Pontificatum illum, à Gothorum
 regis, id est, hominis, si genus spectas, barba-
 ri: si religionem, Arriani: si potestatem, Ty-
 ranni: si mentem, Romano nomini infensissi-
 mi, beneficio occupasse? Deinde ut te proprio
 tuo cultro iugulem, narrat ille, ideo Siluerium
 à Bellisario relegatum, quòd secreta consilia
 cum Gothorum rege agitasse diceretur: nec di-
 cebatur modò; præsto erat accusator Vigilus:
 aderant testes, Marcus & Iulianus: profere-
 bantur literæ in eam rem à Siluerio, ut dice-
 batur, scriptæ. Quid ad causam instructius
 afferri potuit? Sed an relegatum, fame in super-
 enecari oportuit? minimè. Sed tu, cuius id
 scelere

scelere factum fuisse somnias ! an Iustiniani?
inspice, quaeso, Liberati Breuiarium: ibi non Iu-
stiniani culpa, sed Vigilij vestri detestanda
fraude, & inaudito scelere inedia enectum, &
tabe confectum fuisse reperies. Quanquam, quid
ego te Liberatum inspicere iubeo? Inspexisti, &
qua à me breuissime tacta sunt, ab eo latius ex-
plicata perlegisti, & tam scelus hoc à Vigilio in
Iustinianum transferre non dubitasti. Huic
successit is, quem dixi, Vigilius: si tamen ille
successor, non Romana sedis inuasor appellari
debeat. Quale, Deus bone, monstrum? quam
tetrum? quam dirum? cedis ille Siluerianæ
author, dignitatis ereptor, foras Episcopus, in-
tus hereticus, Romæ Catholicus, Constantino-
poli Eutychianus, à populo Romano diris omni-
bus deuotus, fur, lupus, & Antichristus, non à
Liberato, sed ab ipso Baronio in suis Annali-
bis usurpatus: omnium denique mortalium
nequissimus, consentientibus omnium bono-
rum vocibus, appellatus. Hunc igitur Roma
Constantinopolim pertractum à Iustiniano (is
enim est alter criminandi locus) indignis mo-
dis habitum, & fune ad collum religato, per vicos
tractum fuisse vociferaris. Quo autore? Ana-
stasio inquis: Bene sit Anastasio. Quid igitur si
eum, talis cum esset, ultima quæque passum
fuisse confiterer? quid si profiterer? quid si glo-
riarer? ecquid inde criminis Iustinianus con-

traxisse videretur? Non opinor: illud unum
 mirari libet, ubi tandem Anastasius ille vester
 funem reperit, quo Vigilium sic per plateas
 raptatum fuisse asserit. Non enim Agathias,
 non Euagrius, non Liberatus, non Victor
 Turnensis, non veterum scriptorum aliquis;
 non ipse denique Procopius, qui tam graue se-
 uitiae exemplum neququam siluissent, illud us-
 quam litteris prodiderunt: quin illud potius me-
 morant, vincitū quidem eum ob scelera admissa
 Constantinopolim adductum: Iustinianum ve-
 rò, vel sacerdotium eius reueritū, vel fortunæ
 misertum, ei in occursum prodiisse, nec ample-
 xibus modo eum, verum etiam osculis accepisse:
 multis denique eum honoribus ab Imperatore
 auctum, Romam remissum, sed in itinere vitam
 cum morte mutasse. Unde igitur hæc tanta ani-
 mo tuo oborta nox, ut tu sic vnus Anastasij
 conuitium plus ad infamiam, quam cōsentien-
 tem omnium ætatum vocem ad Iustiniani lau-
 dem valere oportere existimares? Nam quod
 ad tertiam tuam querelam attinet pudet dice-
 re, quantam illa præ se ferat infantiam. Con-
 stantinopolitanos, inquis, Patriarchas ad
 Romanorum Pontificum iniuriam œcu-
 menicos salutabat: Quid igitur, si, ut ante
 eum Imperator Marcianus, Constantinopolim
 sedem orthodoxæ religionis, & Christianorum
 omnium matrem appellasset? Quid si ei iura
 & pri-

& priuilegia super creationibus Episcoporum,
 & ante alios sedendi, edictis suis tribuisset?
 Quid denique, si Catholicum appellasset? non
 enim hoc, ut opinor, ad Pontificis Romani, sed
 ad Rubiani in Perside Episcopi iniuriam perti-
 nuisset. Quamquam ista iniuria, quaecunque
 tandem fuit, intra verba consistit. Quid si ad
 facta peruenisset? Quid si, ut hoc ipso seculo
 (nondum enim inde centesimus annus agitur)
 Hispanus ille Carolus Quintus Romam ipsam,
 Duce Carolo Barbonio, armato milite occupa-
 set? Quid si ciues, sine aetatis aut sexus discri-
 mine partim occidisset, partim captiuos abdu-
 xisset? ipsum Pontificem custodia tenuisset? de-
 nique, ex eorum redemptione quadraginta du-
 catorum milliaredegisset? Quas ille lachrymas,
 quos fletus, quam lugubres planctus eiecisset?
 Et tamen Carolum à scriptoribus Hispanis de-
 fendi non ignoras: non quidem factò ipso, sed
 quòd Pontificis arrogantia, auleq; & urbis, &
 Ecclesie Romanæ præsens nequitia, tam graues
 pœnas nō mereri modo, verum et expetere, vel
 potius flagitare & exigere videbatur. Ista vero
 œcumenici appellatio, quid habuit in se iniuriæ,
 quid acerbitatis? Honoris causa, Impera-
 tor regie urbis Episcopum œcumenicum sa-
 lutabat: Non causas à cæteris Patriarchis
 auocandi, non appellationes ab illis interpositas
 recipien-

recipiendi non alia potestatis iura, aut ille dona-
 bat, aut hic illius tituli fiducia sibi arrogabat.
 Quoniam vero mihi cum homine in antiqui-
 tatis apicibus versatissimo res est, ideo quid sibi
 velit inuidiosa illa œcumenici appellatio, pau-
 lulum videamus. Iustinianus, quum ad Epi-
 phanium scriberet, eum œcumenicum saluta-
 bat? Quid ni verò salutaret? quid est enim œ-
 cumenicum? idem, ut opinor, quod vniuersa-
 le. Idem enim iterum ad eundem scribens,
 Epiphanio, inquit, Archiepiscopo huius
 fœlicissimæ vr̄bis, & vniuersali Patriar-
 chæ. Vniuersale autem quam vim habuit!
 eam scilicet, ut Epiphanium non totius orbis,
 sed vniuersæ suæ prouinciæ Principem esse o-
 stenderet. Propterea, cum ad Mennam, post-
 ea eiusdem sedis Episcopum literas dirigeret,
 sic eas inscripsit: Mennæ, huius regiæ vr̄bis
 Episcopo, & vniuersi eius tractus Patriar-
 chæ; Vides, Alemanne, huius appellationis
 ambitu non terræ habitabilis, sed Constantino-
 politani districtus terminos, contineri: eodem
 planè modo, quo ille, quē dixi, Dubianus, Epi-
 scopus Catholicus apud Procopium in Persicis
 appellatur: Hic, inquit, Christianorum Episco-
 pus, quem lingua Græca Catholicum appellant,
 quod vnus omnibus præsit huius regionis acco-
 lis. Quocirca nulla inuidia plures eodem tem-
 pore

pore Episcopi œcumenici inscribebantur. Inter Concilij quinti generalis acta multe litteræ à Patribus ad Mennam cum œcumenici additione missæ reperiuntur: una etiam ad Agapethum, Pontificem Romanum, simili tenore scripta: Domino nostro sanctissimo & beatissimo Archiepiscopo antiquæ Romæ, & œcumenico Patriarchæ Agapetho, Marianus, &c. Non ausim fortasse tam fidenter de rebus ad antiquitatem pertinentibus Iurisconsultus differere, nisi ut olim Ciceroni in causa Quintij, contra Hortensium, ita mihi, in ista Iustiniani contra Alemannum lite, rei ipsius euidencia, spiritum & fiduciam adderet. Sed quid porro est, Alemanne, quod in Iustiniano culpas? Ecclesiasticorum, inquis, causis nimis cupidè se immiscebat. Quid? an tu eum ad Reip. clauum à Deo constitutū, in tanta rerum iactatione, & contentionum Ecclesiasticarum aestu, ut olim Palinurum, in puppi obdormire voluisti? Nam si ille ad gubernaculum tractandum properè non accurrisset, si suæ dignitatis oblitus, contentionū & hæresium sentinam suis, ut ita loquar, manibus non exhausisset, ne illorum temporum sacerdotes, non ut olim (quod testatur Socrates) Paganorum scenis ridendi materiam præbuisent, sed alteri alteros mutuis cædibus absumpsis

absumpsissent. Sed quid tamen egit miser Imperator? Leges, inquis, tulit ad res ecclesiasticas pertinentes. Quid? an solus? quid? an primus? an non ante illum Anastasius, Marcianus, Arcadius, Honorius, Gratianus, Leo & Anthemius, Zeno, Theodosii duo, Valentinianus, Iovinianus, ipse denique Constantinus, de summa Trinitate, de Episcopis & Clericis, de Episcoporum audientia & potestate, de Baptismo, de hereticis, de rebus denique ad Religionem, ad fidem & Ecclesiae statum, quaquaersum spectantibus leges suas promulgarunt? An non eas ita in suo Codice collocavit Iustinianus, plane ut se non nouam Ecclesiastici regiminis telam ordiri, sed ab illis captam suis laboribus & vigiliis pertexendam suscepisse ostenderet. Nam quod eum suam interdum sententiam de rebus fidei explicare solitum affirmas, illamque iactantiam appellare soles, primum illud à te quaero, an solis Imperatoribus de salute sua mutire nefas? Deinde ipse tecum cogites velim, utrum Iustinianum an Constantinum Magnum magis reprehendere videare. is enim in Concilio Niceno non solum sententiam suam inter Episcopos frequens proferebat, verum etiam quid per Homoouision (qua una voce rectissima fides contra Arrianorum heresin definiebatur) intelligendum esset, toto Concilio approbante, declara-

clarabat, ut refert grauiſſimus autor Socrates. Quamquam Constantinus in rebus ad religionem pertinentibus præter rectam fidem & zelum, quid habuit cum Iuſtiniano comparandū? Tanto nimirum fuit hic Theologus, quanto ille Dux melior. Præclara enim eſt illa Euſtathij, quantumuis à te ad iniuriam recitata, de illo cõmemoratio, quacum in diuinorum dogmatum inueſtigatione, tam curioſè diligenterque verſari ſolitum fuiſſe affirmat, ut dies nocteſque, poſt habitis aliis omnibus curis, illã unam & ſolam nunquam intermitteret, ſed ad diſputandum omnes hæreticos prouocaret, eoſq; nunc probabilibus argumentis, nunc demonſtrationibus, nunc ſacrarum ſcripturarum testimoniis confutaret. Præclara, inquam, eſt iſta ingenij & doctrinæ eius laus & cõmendatio. Sed eam ille qua tandè ratione aſſequi potuiſſet niſi con-
:inuis, de Deo, de fide, de Chriſtiana religione & doctrina ſermonibus, tanquam incundiſſimo aliquo paſtu, ſe mentemq; ſuam refeciſſet? Tu igitur qui omnes criminandi vias quæris, quid in hac tam laudabili vitæ conſuetudine reperisti, quod reprehendas? Infælix, inquis, eſt Eccleſia cùm ſeculares Principes ita Theologiæ vacāt, ut Iuſtinianus. Iam dudū fero te, Alemanne, mihi crede: tribuo enim aliquid doctrinæ tuæ: do multum naturæ meæ:

commu-

communi humanitati concedo omnia. Itaque
 dictum istud tuum, nec imprudentia nec scele-
 ris hoc tempore accuso: Liceat modo mihi in
 tanti momenti re à te liberè dissentire. Infelix
 est ecclesia? imò longè felicissima. Cum enim
 Deus se Ecclesiae suae, hoc est, populo Christiano,
 veram fidei doctrinam amplexo, Reges olim
 nutritios daturū sponderit, quid, quæso, ei ad
 felicitatem uberius, aut maius optari posset,
 quàm ut eos Principes & pastores habeat, qui
 præceptis institutisque Theologiae maxime ab-
 undarent? An verò ea est Philosophia vis &
 præstantia, ut si quando Regum pectoribus
 insideat, totam Rempubl. feliciorē reddat?
 Theologia miseram & infelicem facit? Quid?
 an non intelligis, Reip. & Ecclesiae rationes ad-
 deo esse inter se coniunctas & connexas, ut si
 quid sit, quòdearum uni obsit, illud alteri prod-
 esse nequeat? Itaq; si, ut tu quidem vis, Theo-
 logia, Principum animis recepta, Ecclesiam in-
 felicem faciat, Remp. certè felicem facere nō
 potest. Inde verò efficitur, ut Theologia mino-
 res ad felicitatem, quàm Philosophia, vires ha-
 beat: imò quòd Philosophia non plus ad ser-
 vandam, quàm Theologia ad remp. perdendam
 conferat. Quid igitur te miserius, qui ita con-
 tra Iustinianum pugnas, ut Theologiae simul
 bellum indicere non perhorrescas? Quoniam
 verò

verò hoc tam excellens, tamq̄ diuinū immortalis Dei beneficium, damni & infortunij accusare libet, doce, quaeso, quid inde incommodi Ecclesiae obuenerit. Has, inquis, diuinarum rerū scientia inflatus Iustinianus Ecclesiae tot leges praescribere, nouaq; dogmata tradere ausus est. Noli quaeso, Alemanne, expetere, noli expectare, ut ego leges à Iustiniano latas & tot iam, non annorum, sed seculorum praescriptione & laude munitas, contra tuam insaniam, oratione & verbis tueri velim. Sed quae sint illa dogmata, quae ab illo in Ecclesiam inuecta fuisse criminariis, scire cupio. Erat, inquis, hereticus erat Eutychianus. Itane verò! ego igitur hominem hereticum, ego Eutychianum, hoc est, Saluatoris mei hostem & doctrinae Christianae pestem defendendum suscepi? Meliora Deus: Quoniam tamen plena periculi res est, ipsam, quaeso, paulo attentius consideremus. Primum igitur Chalcedonense Concilium, quod contra Eutychetem institutum fuit, ante Iustiniani tempora fluctuasse, ab illo verò confirmatum, & per omnes Ecclesias, ex edicto receptum fuisse, testatur Euagrius. Deinde extat eius sententia, lege promulgata: qua, quid ille de Eutychiana heresi sentiret, apertissime declaratur. Anathematizamus, inquit, Eutychetem mente captum, & qui cum eo sentiunt aut sen-

H

serunt:

serunt: qui phantasiam introducunt, negantq; veram natiuitatem & generationem Domini & Saluatoris nostri Iesu Christi ex sancta Virgine & Deipara, hoc est, salutem nostram. *Quis igitur Iustiniano tam aduersus, ut cum ista legerit, eum ab Euty- chetis doctrina, tanquam à salutis suæ peste, toto animo abhorruisse non confiteatur? Verum emanarat hoc eius edictum, viuentem adhuc E- piphanio, urbis Episcopo, hoc est, ante decimum Imperij eius annum. Certè: potuit verò post il- lud tempus in heresim incidisse. Putas! eodem, inquis, modo, quo Anthimum Epiphanio in Ecclesia Constantinopolitana successorẽ dedit. Hec nimirum à te narratur ab Anastasio, Bi- bliothecario olim Vaticano, in hanc rem vel te- merè credita, vel improbè conficta fabula: cu- ius quidem is scopus est, ut fidem faciat, Iusti- nianum Anthimum, hereticum Eutyichianum, in sede illa collocasse: Deinde ab Agapetho, Pon- tifice Romano grauissimè increpitum, & per conuitium Diocletianum appellatum, fidem in melius commutasse. Verè, ut opinor, poëta Martialis: Vaticana bibis, bibis venenum, Ista verò, quæ hic ab Anastasio commemoran- tur, quid aliud sunt, quàm, ut eiusdem Poëtæ versu utar, in Vaticanis condita musta ca- dis? Erat quidem, ut ais Alemanne, Anthy- mus Eutyichiana heresi imbutus: sed orthodo- xam*

xam præ se ferebat fidem. Hoc Nicephorus, hoc Liberatus, hoc Concilii Constantinop. generalis acta ubiq; personant. Id igitur cum Agapethus, qui tum fortè à Gothorū rege legatus aderat, persensisset, Iustiniano rem aperit: Anthymo ipsi communicare renuit. Iustinianus verò quid? Causam ipsi Agapetho, & aliis Episcopis synodaliter conuocatis cognoscendam delegat: illi reum inuentum à sede Constantinopolitana deiiciunt: Imperator rem ratam habet. Audi verò de Imperatoris hac in re studio testimonium, ex doctrinali quodam, ut vocatur, in Synodo generali porrecta desumptum: Agapethus, inquit, iniuriã Catholicę fidei vindicans, Anthimum extra posuit de sacerdotali sede, fidelissimo ac piissimo Imperatore nostro Catholicam fidem & diuinorum Canonum autoritatem adiuuante. Extat etiã de eiusdem Anthymi depositione constitutio, Nouella quadragesima secunda: ex qua liquidissimè apparet, Iustinianum non solum Anthymo in hæresi nõ fauisse, verum etiã in eo ab insania sua reuocando omni verborum animiq; contentione laborasse: demum verò cū se Æthyopem, quod dicitur, lauare cerneret, non solum depositionis sententiam confirmauit, verum etiam hominem ipsum procul ab urbe relegauit, Itaq; mera erat illa Bibliothecarii vestri fabula, ad gloriã Pontifici cum Im-

peratoris dedecore conciliandam comparata.
 Probabilior certè est illa Euagrii narratio.
 Quanquam quid ego hanc illa probabiliorem
 esse dico? cum & ista nulla veri similitudine
 nitatur, & certissimis non verborum, sed rerum
 argumentis refutetur. In Eutychianam here-
 sin prorupisse Iustinianum asserit Euagrius. Quo
 tempore? illo ipso, inquit, quo Concilium gene-
 rale quintum Constantinopoli celebratum fuit.
 Reuolue igitur Concilij illius codicem: ibi Iusti-
 nianum piissimum, pientissimum, Christianis-
 simum, orthodoxum, hoc est, verbis ad rectam
 eius fidem extendendam exquisitissimis com-
 pellatum reperies. Nam si à fide in illo Concilio
 defecisset, unde illa Patrum ad Mennam Pa-
 triarcham, Concilij presidem, vociferatio: Se-
 uerum & Petrum, Eutychianos, anathe-
 matiza: Orthodoxum Imperatorem ha-
 bes: quid times? Vincit fides Imperatoris:
 Orthodoxus regnat: Quid times? Seue-
 rum & Petrum anathematiza. Quod si non
 planè à fide defecisset, sed tamen in fide dubius
 hesitasset, unde illud Menna ad Patres de ea
 tam clarum, tamque certum testimonium? Pu-
 tamus, vos, fratres, non ignorare volun-
 tatem & zelum pii Imperatoris nostri:
 quam habet ad orthodoxam fidem no-
 stram. Percurre, Alemanne, omnia Concilij
 illius gesta, nullam in illis paginam inuenies, que
 Iusti-

Iustiniani fidem toto illo tempore rectissimam fuisse non confirmet. At enim rem credibilior rem facit, quod illo tempore effæctus animi corporisq; viribus esset Iustinianus. Ita prorsus, Alemanne, & te, & Euagrium sentire video: sed vide quàm apposite; Concilium illud vicesimo septimo Iustiniani anno finem cepisse, ex ipsis eius actis demonstratur; inde ad Iustiniani mortem, duodecim anni numerantur. Quid? an totos duodecim ætatis annos in tam nefaria heresi vixisset, & non totum terrarum orbem rei infamia commouisset? Deflexit olim ab Orthodoxa fide ad Arianos Constantinus Iunior: defecit à Christo ad Demonas Iulianus. Si testes requiris, non hoc testatur Socrates historicus magis, quàm terrarum orbis. An igitur de Iustiniano ad Eutychianos delapso siluisset? Hic tu me, scilicet, Euagrium interrogare iubes: ego te, leges, edicta, iudicia aduersus Eutychianos seuerissimè à Iustiniano constituta, Anthymi damnationem, Concilij generalis quinti acta, rerum euidenciam, totam denique vitam illius rationem, non interrogare, sed torquere iubeo: inde, si potes, tanti sceleris confessionem, inde infamiae argumentum, inde ad suspensionem iudicium exprime, & extorque. Ad hunc usq; diem Hymni à Iustiniano compositi (neq; enim vel à Musica, vel à Poëtica animus ille, tot alioquin negotiis distentus, abhorrebat.) inter sa-

crorum solemnia in Græcis Ecclesiis decantantur? An verò & hæc hunc honorem hæretico detulissent? Huc accedit quòd inter sanctos eum apud Græcos olim relatum fuisse legimus: Hoc verò te, Alemanne, pungit, & hoc tu non rerum veritati, sed Græcorum leuitati tribuis. Cur tandem? Quia, inquis, in Ecclesiasticis Romanis tabulis & in ipsis Græcorum Menologiis nullum Iustiniani nominis vestigium apparet. Non contendo nunc apparere: mutantur enim fere cum mensibus Calendarii. Quid autem si olim apparuisse ostendero? satin commodè eum ab hæresis suspitione liberasse videor! Bartholus quidem id se à viris doctis & in illo doctrinæ genere exercitatis audisse refert. Iohannes verò Faber in suo ad Institutiones iuris civilis Proœmio se Calendas Augusti in Catalogo sanctorum Iustiniani nomine signatas vidisse asserit: idem & Gennadius de se affirmat: tanta quidem vterque existimationis vir, ut in quo se testes oculatos fuisse dicant, merito illis fides adhiberi debeat. Denique quid à veri opinione tam alienum, quàm quod Iustinianus, qui tantum fidei ardorem, tam cælestem mentis in Deum deuotionem, tantum Orthodoxæ religionis studium per omne vitæ curriculum ostenderit, is in ipso quasi calce à fide deficeret, & Christi incarnationi, hoc est, ut ipse sæpè interpretatur, salutis suæ renuntiaret.

Hæc

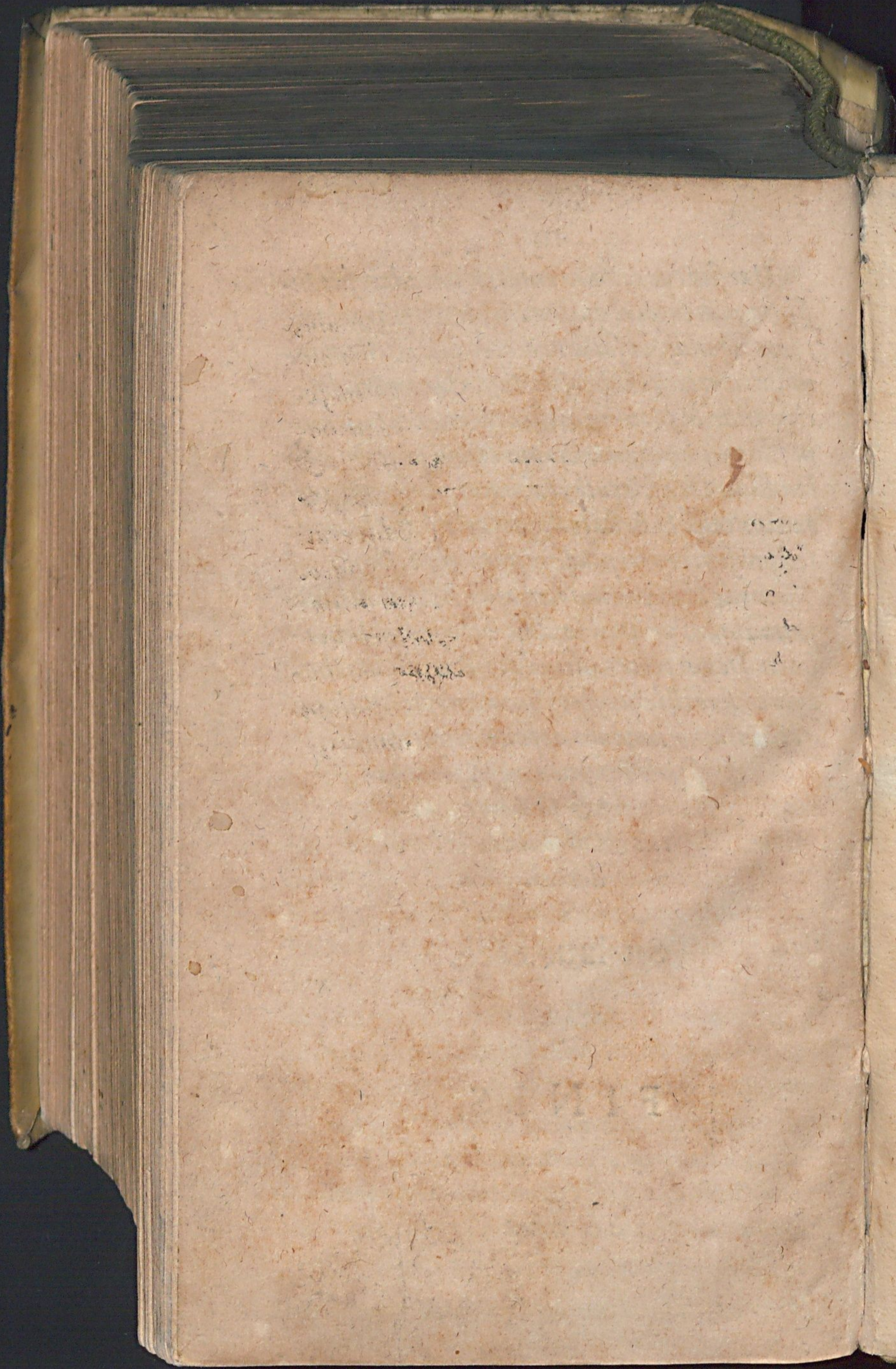

Hæc sunt præcipua conuictiorum aduersus Iu-
 stinianum capita: quibus ita, per Dei gratiam,
 iam respondi, ut satis Procopio, satis Aleman-
 no, satis etiam causæ, soli Iustiniano parùm fe-
 cisse videar. Non enim ille à calumniis tantum-
 modo vindicandus, verum etiam præconiis &
 laudibus tâta virtute, tam diuino ingenio, &
 tam excelsa Maiestate dignis, celebrandus erat:
 sed præsentî operi modum statuendũ esse video.
 Tu modò, Alemanne, id à me habeas velim:
 primùm, ut ne quid posthac vel opere, vel ver-
 bo in Deum pecces: deinde, nec in diuinos ho-
 mines, siue illi viui sint, siue mortui. Stultum
 est enim & impium, defunctorum tumulos,
 & sepulchra venerari: memo-
 riam verò & famam conui-
 ctis & maledictis le-
 dere.

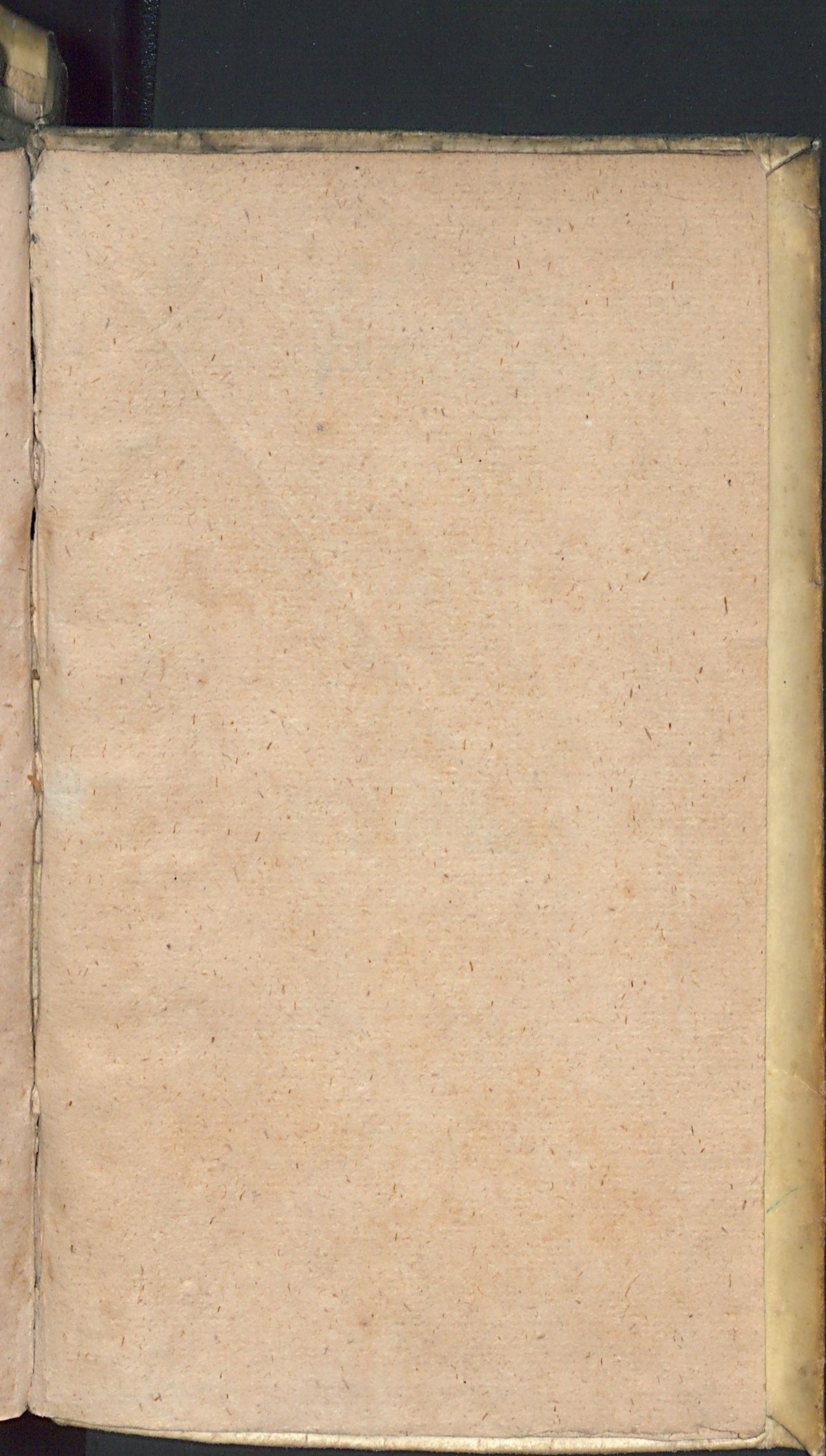
Sit laus Deo.

FINIS.

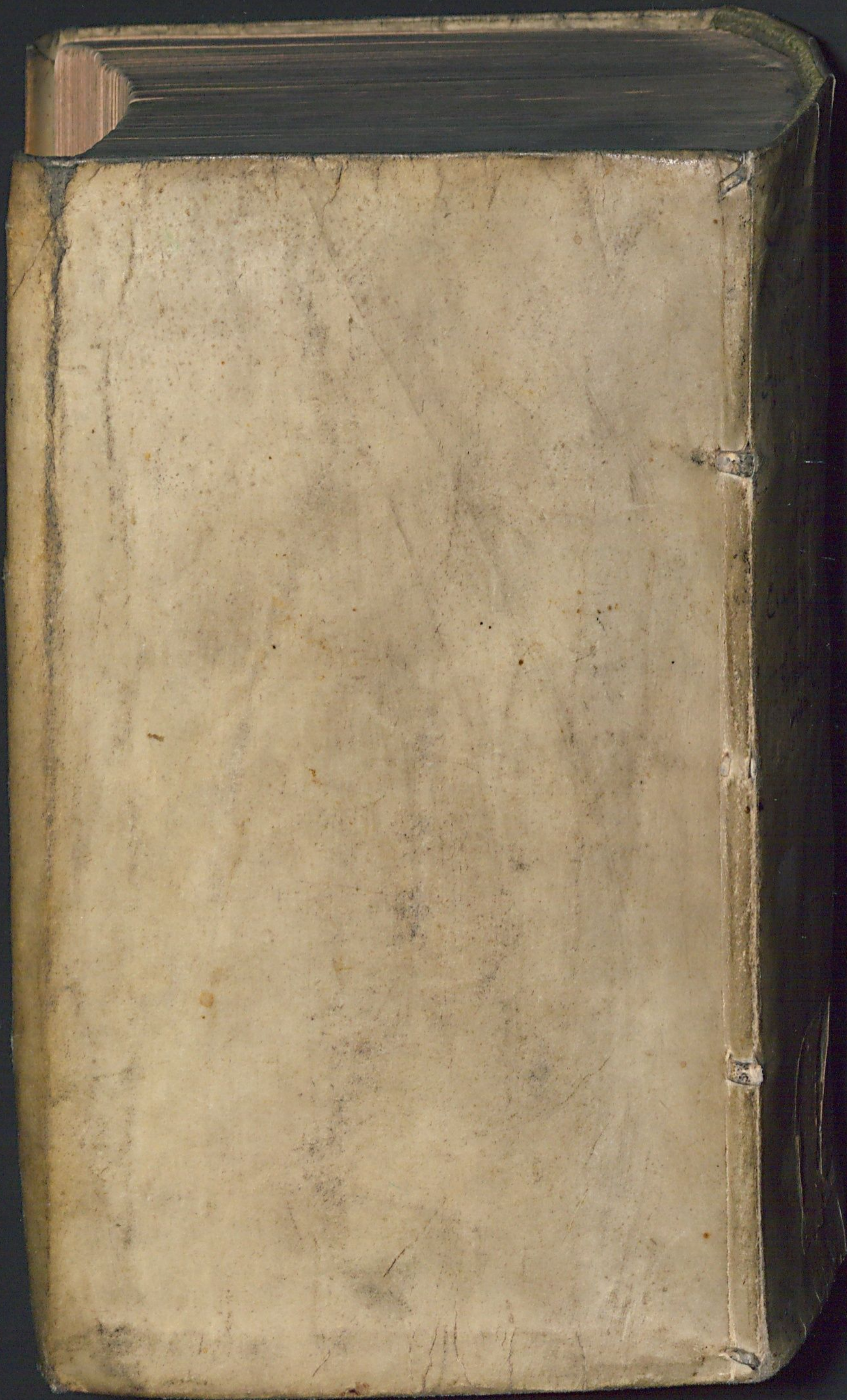
Kc 712.

X 2614668

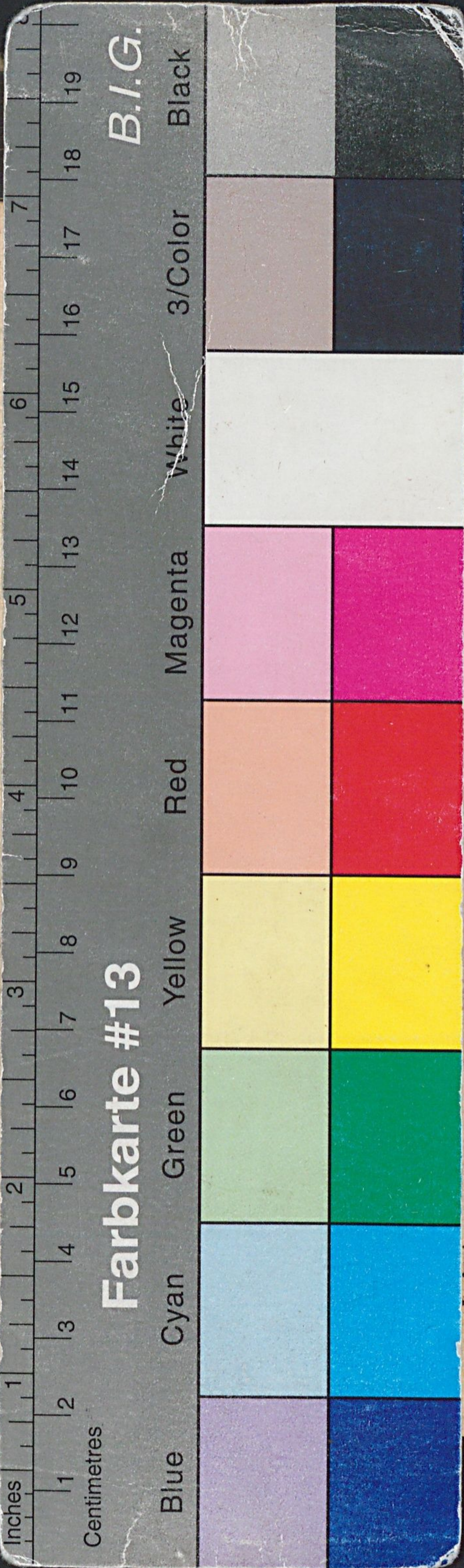
WNA

mi

IMPERATORIS
JUSTINIANI
DEFENSIO

Aduersus

ALEMANNVM.

A V T O R E

THOMAS RIVIO, J. C.
Regis in Anglia Aduocato.

Prætor: Ne quid infamandi causa fiat:
quis fecerit, animaduertam: ff. de Injur:
famos. libello.

FRANCOFVRTI
pud Ioannem Beyerum,

M. DC. XXVIII.

